

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ”

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ

**MODUS COGITANDI
MODUS VIVENDI**

**LARISA CUZNEȚOV
SECRIERU**

BIOBIBLIOGRAFIE

Chișinău, 2011

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ”**

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ

**MODUS COGITANDI
MODUS VIVENDI**

**LARISA CUZNEȚOV
SECRIERU**

Doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

BIOBIBLIOGRAFIE

Chișinău, 2011

CZU 016(37.015.3+929)

Ediție îngrijită de: Ecaterina Scherlet

Elaborare: Svetlana Burlacu, Zinovia Russu,
Silvia Zaharov

Redactor științific: Tatiana Callo

Redacție bibliografică: Valentina Chitroagă

Machetare, tehnoredactare: Svetlana Burlacu

Coperta: Andrei Buceațki

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Modus cogitandi, modus vivendi. Larisa Cuznețov Secrieru:
doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar:
biobibliografie / Univ. Ped. de Stat “Ion Creangă”; elab. de
Svetlana Burlacu, Zinovia Russu, Silvia Zaharov; red. șt.:
Tatiana Callo; red. bibliogr.: Valentina Chitroagă; ed. îngrijită
de Ecaterina Scherlet. – Ch., 2011. – 103 p.

100 ex.

ISBN 978-9975-4209-3-8

**LARISA CUZNEȚOV
SECRIERU**

Doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	5
OMAGII.....	7
REPERE BIBLIOGRAFICE.....	14
CURRICULUM VITAE.....	16
ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ.....	20
ACTIVITATEA DIDACTICĂ.....	24
SPICUIRI DIN REFLECȚIILE COLEGILOR LA SUSȚINEREA TEZEI DE DOCTOR HABILITAT.....	26
Opinii ale doctoranzilor și masteranzilor.....	30
Lansări de carte.....	33
Interviu.....	37
FRAGMENT DIN ARTICOLUL ȘTIINȚIFIC <i>“Filosofia practică a familiei ca fundament existențial al formării personalității integrale a copilului centrat pe autoeducație și devenire continuă”</i>	42
PUBLICAȚII ȘTIINȚIFICE ȘI DIDACTICE.....	52
LOISIR:	
Eu despre mine.....	73
Poezii.....	74
FILE DIN ALBUMUL VIETII.....	79
INDEX DE NUME.....	96
INDEX DE TITLURI.....	98

PREFAȚĂ

Deschideți o carte ce portretizează biobibliografic personalitatea reconstituită frumos a dnei Larisa Cuznețov. Scânteia acestei cărți a prins contur dintr-o meditație asupra realizărilor conturate în plinătatea vieții sale minunate.

Filă cu filă mergeți într-o expediție existențială interesantă, saturată de dinamism și optimism, ce conturează viața și lumea unei personalități demne, care se percepe fericită și împlinită în cele mai importante ipostaze: de femeie, soție și mamă, reprezentantă a unui neam onest, harnic și modest, a unei profesii nobile.

Această lucrare este concepută ca o sinteză-reflecție și pledoarie pentru realizarea unui vis din copilărie; a unei vocații de calitate a dimensiunii ontologice parcurse; pentru curajul continuării destoinice a dinastiei de pedagogi în a treia generație.

Popasurile de la: Reperete biografice, Curriculumul vitae, Activitatea pedagogică, Activitatea științifică, Publicațiile științifice etc. vor contribui la satisfacerea curiozității cititorului, care se interesează de evenimentele nodale din viața și devenirea profesională a cercetătorului și pedagogului Larisa Cuznețov.

O apreciere cu totul specială merită capacitatea distinsei doamne de a îmbina reușit și organic activitatea didactică cu cea de cercetare științifică, promovarea valorilor moral-spirituale, informarea și consilierea familiei, realizarea acțiunilor de caritate în scopul susținerii familiilor în dificultate și a copiilor din orfelinat.

Dacă parcurgem titlurile publicațiilor științifice, conținutul interviului, a luărilor de cuvânt de la lansările de carte, a poeziilor și a fragmentului din lucrarea la care muncește în prezent cercetătoarea, observăm că în centrul atenției acesteia este educația pentru familie și crearea optimului axiologic prin valorificarea eficientă a parteneriatului educațional familie – școală – comunitate.

Larisa Cuznețov plasează în centrul pedagogiei familiei conceptul de *educație pentru familie*, abordat în contextul formării unei personalități integre, axate pe autocunoaștere și autoperfecționare continuă în consens cu *perspectivele vieții*

individului centrat pe autoactualizare, reflecție și principiile filosofiei practice.

Pentru Larisa Cuznețov chintesența educației constă în valorificarea armonioasă a culturii *paideia-familiei și paideia-sociumului*, în scopul cultivării și formării personalității copilului în tripla ipostază a eficienței umane de familist, profesionist și cetățean.

Suntem convinși că lucrările cercetătoarei, precum și cursurile ținute în calitate de profesor, nu pot lăsa indiferentă nici o persoană, care dorește să trăiască în armonie cu sine, cu apropiații săi și cu întreaga lume.

Ca nimeni altul dintre intelectualii cercetării științifice în domeniul pedagogiei de la noi, Larisa Cuznețov a identificat educația pentru familie ca „mâna dreaptă” a educației generale a omului, afirmând că aceasta este cea mai prețioasă perlă din sistemul educațional. Dumneaei cunoaște în amănunte în ce constă valoarea educației, apreciind înalt capacitatea specialistului de a vedea perspectivele.

Beneficiarul acestei cărți va examina, sperăm, și își va reține atenția la toate rubricile, deoarece toate sunt la fel de interesante, trecând într-un registru biografic și bibliografic o viață plină de „mustul” creației pedagogice.

***Ecaterina Scherlet,
director al Bibliotecii Științifice
U.P.S. “Ion Creangă” din Chișinău***

OMAGII

Anii se perindă fulgerător și aduc cu sine aniversările, frumos prilej de a gândi la persoanele pe care soarta (*circumstanțele profesionale*) ni le-a adus în preajmă. Vârsta unui pedagog nu se măsoară în ani, ci prin lumina faptelor, acestea constituind măsura și calitatea destinului. Dacă totuși bogăția omului sunt anii, *pentru doamna Larisa Cuznețov, onorabila vârstă de 60 de ani este o provocare* spre a reconstitui în memorie impresionabilul palmares al vieții, pe paginile căreia sunt înscriși cei aproape 40 ani de activitate pedagogică, studiile sale de valoare și succesele generațiilor de studenți, masteranzi, doctoranzi, ce vorbesc cu recunoștință despre prezența sensibilă și profund umană a profesoarei lor.

Deși nu există un barometru ce măsoară succesul, imaginea de a fi pedagogul care a marcat devenirea multora dintre educați, este un serios indicator al eficienței sale în care s-au conjugat inteligența, vocația și demnitatea.

Efervescența personalității dumneaei demonstrează că anii nu au luat-o în seamă. Mereu entuziasmată, ambițioasă și perseverentă, *doamna Larisa Cuznețov* dezvoltă spiritul de familie nu numai acasă, ci și în mediul universitar, unde a întemeiat o nouă direcție de cercetare – Pedagogia familiei, promovând cu profesionalism, măiestrie și perspicacitate educația axată pe valorile familiei, subiect al celor peste 110 publicații.

Din universul virtuților umane ce o caracterizează pe *doamna Larisa Cuznețov*: responsabilitatea și punctualitatea, abnegația și devotamentul pedagogic, iscusința și talentul, sunt unele esențiale, consolidate de-a lungul anilor, devenind constante ale personalității sale. Acestea fac posibil faptul ca *doamna Cuznețov Larisa* să rămână a fi constant sursă de inspirație și căldură pentru colegi, studenți, cercetători în momente de incertitudine.

Multstimată doamnă Larisa Cuznețov, pentru toate acestea vă prețuiesc și apreciez mult participarea dvs. în multitudinea activităților catedrei Științe ale Educației. *Vă urez sănătate,*

rezistență, prosperitate profesională și bucuria de a trăi mulți ani înainte împreună cu cei dragi.

Cu sentimente de admirație, Maia Cojocaru

Felicitări și considerație, Doamnă Profesor Larisa Cuznețov, cu ocazia jubileului, pentru dăruire cu vocație rolului asumat!

V-ați realizat ca profesor – cercetător, reflectând la practica educațională pe care ați acumulat-o pe parcursul anilor, conștientă fiind de responsabilitatea Dvs. în a cultiva studenților practici investigative și reflexive, spiritul autonomiei în învățare și activismul.

Apreciez competența energizantă pe care o aveți, care îi face pe colegi, studenți și doctoranzi să se implice în activitate, în rezolvarea problemelor și în căutarea soluțiilor alternative.

Deschiderea față de descoperirea noului, încurajarea originalității, receptivitatea și volumul de muncă pe care îl realizați în diverse instituții din țară poate constitui un model de urmat pentru universitari.

Vă apreciem, ne dorim să fiți alături în munca de echipă, pentru a dezvolta în continuare un climat favorabil unei conlucrări fructuoase, caracterizat prin tonalitate afectivă pozitivă și exigența Dvs. ***La mulți ani!***

Cu deosebit respect, Ludmila Papuc

Multstimată și dragă doamnă Larisa Cuznețov!

Oportunitatea de a serba aniversarea dvs. este o ocazie de a confirma ceea ce e cunoscut pentru toți: v-ați născut în zodia Dragostei de oameni și a Dăruirii, ați cules cu răbdare și înțelepciune rodul muncii de peste ani și ați reușit nu doar să priviți la înălțimea muntelui, dar să fiți pe vârf, căci *fiecare vrea să trăiască pe vârful muntelui, însă toată fericirea și creșterea vin în timp ce îl urci!*

Deosebita erudiție v-a permis să pătrundeți cu profunzime în tot ce realizați: de la comunicare la tratat, de la sfat la consiliere

profesională, de la îndrumare pedagogică la coordonare științifică, de la evaluare la expertizare. Puține sunt domeniile neexplorate, de aceea șirul poate continua la nesfârșit, căci să acumulezi un număr convingător de ani pe treptele învățământului este un rezultat, mai mult ca atât, este un curaj. Îndrăznesc să afirm cu cea mai mare certitudine, că dna Cuznețov Larisa a atins o maturitate profesională în învățământul superior demnă de cele mai înalte aprecieri - profesor universitar, doctor habilitat în pedagogie, fără a se transforma în sclavul obișnuinței nici la acești ani. Este limpede că valoarea mare a rezultatelor decurge din calitățile pedagogului competent care sunteți.

În acest sens, asistăm în fiecare zi la completarea simultană a teoreticianului, metodologului, psihologului, cercetătorului și a numelui de „femeie” a doamnei Larisa Cuznețov. Mereu sprintenă și energică, te surprinde prin pasiunea față de tot ce face și te „contaminează” imediat de emoțiile ce învață ochii să strălucească, oftatul să surâdă și sufletul să vibreze.

La mulți ani de bucurie a împlinirii adevărate, dragă omagiată!

Larisa Sadovei

Уважаемая доamna Лариса!

В этом событии всё слилось воедино: силы природы, мудрость и участие ваших родных, неисчерпаемые источники культурного наследия и тепло родного дома. В этом окружении появился такой замечательный феномен – неиссякаемый источник энергии, любознательности и доброты – наша Лариса.

Вы поистине очень многогранна и наша жизнь всегда высвечивает в Вас разные стороны вашего таланта.

В одночасье можно увидеть первоклассного специалиста, глубокого и оригинального учёного, великолепного организатора, искреннего человека, заботливую маму и настоящую подругу.

И сегодня мы желаем Вам оставаться такой же прекрасной устроительницей вашего мира, где каждое слово и дело – это

созидание, строгий выверенный подход, уместное участие, заинтересованное сопереживание и ответственность.

Будьте всегда здоровой, красивой, яркой, нежной, необыкновенной и притягательной – такой какой мы Вас знаем и любим.

Анна Болученкова

În această zi frumoasă,
S-aveți mult succes în viață.
Numai zile zâmbitoare,
Numai răsărit de soare.
Noi din suflet vă dorim
Sănătate și-mplinire!
S-aveți parte de iubire
Și de multă fericire,
Norocul să vă însoțească,
Speranța să nu vă părăsească.
La mulți ani!

Cu respect, Olga Manciu

O zi specială pentru o femeie deosebită!

Cu prilejul frumosului jubileu, mult stimată doamnă Larisa Cuznețov, Vă urez sănătate și prosperitate, succese remarcabile în activitatea profesională, putere de muncă și ani mulți de viață rodnică, plini de vigoare.

Veronica Oboroceanu

Vocația pedagogică e ceva mai mult decât o profesie, aceasta mai însemnând și o mare deschidere și dragoste față de oamenii cărora le împărtășești propria experiență.

Prin acțiunile sale, doamna Larisa Cuznețov crează un cadru permanent de interacțiune pozitivă. Cultura mesajului transmis și limbajul pedagogic te fascinează.

Doamna Larisa Cuznețov cunoaște cele mai diverse strategii de influență pozitivă, demonstrând respect și corectitudine, exprimând interes pentru aspirațiile și problemele studenților, ajutându-i să se simtă în siguranță.

Cine cunoaște experiența profesională a doamnei Larisa Cuznețov s-a întrebat, probabil, măcar o dată, care este secretul succesului?

Măiestria dumneaei vine din iscusința de a transforma discursul didactic teoretizat și sofisticat într-o povară de viață demnă de urmat! Ferit de clișee și afirmații false, discursul dumneaei este unul coerent și fluent, flexibil și indulgent, și original, adaptând mesajul didactic la cerințele sociale de zi cu zi, care este însăși viața!

Lurie Ilașcu

Larisa Cuznețov și-a făurit un nume, cunoscut și apreciat în domeniul în care activează, ghidând destine umane, rafinând caractere și lustruind minți.

E un profesor înnăscut, care te face să înțelegi totul și să dorești s-o surprinzi, s-o provoci să-ți spună mai mult. E o Doamnă pe care o ții minte toată viața, dacă ai avut norocul să-ți fie Dascăl.

Zecile de cărți, numeroasele articole științifice în reviste de specialitate, comunicările științifice la nivel național și internațional semnate de Larisa Cuznețov au pătruns de mult în conștiința profesorilor și studenților, definind-o pe autoare ca pe unul dintre cei mai calificați specialiști în domeniul pedagogiei moderne.

Livia Martâniuc

Arta vieții

Simțim în acest om un suflet care vibrează ritmic în unison cu sufletele miilor de pedagogi, elevi, studenți, părinți, care radiază bunătate, căldură, iubire, talent, competență profesională. Un mare

pedagog, care nu este indiferent de soarta studenților, pentru că are datoria morală de om.

Urmărim în viața dumneaei coerență științifico-didactică și activitate fructuoasă, plină de realizări consacrate artei de a-i educa pe cei mici și pe cei mari. 60 de ani reprezintă bilanțul unui profesionist ambițios. Cele circa 110 titluri științifico-didactice abordează probleme vizând filosofia educației, educația pentru familie, consiliere psihopedagogică etc.

Doamna Larisa Cuznețov demonstrează asiduitate în activitate, insistență în promovarea științei și practicii pedagogice în corespundere cu cerințele avansate, în baza concepțiilor pedagogice moderne, promovează cu dăruire de sine experiențe în domeniul educației, fiind plină de idei și energie pentru a continua acest drum-viață, oferă ce are mai bun studenților, cadrelor didactice, doctoranzilor și cetățenilor Republicii Moldova.

Dm. Patrașcu

Sunt frunze care nu cad
Chiar dacă bate vântul,
Sunt oameni care nu se uită
Chiar dacă trece timpul:
Un gând frumos pentru o eternitate
Mult noroc și sănătate!

Elena Davidescu

Chiar dacă anii își lasă amprenta pe chipul Dumneavoastră, Vă dorim ca-n suflet să rămâneți mereu tânără.

***Cu profund respect, studenții de
la facultatea Pedagogie.***

Bucuria vine de la locurile simple, fericirea de la persoanele iubite, iar cuvintele frumoase din partea noastră. Doamnă **LARISA CUZNEȚOV**, nu vă dorim viața unui trandafir că e prea scurtă, dar

nici viața unei stele, căci e prea lungă, dar să aveți parte de frumusețea trandafirilor și strălucirea stelelor. În această zi deosebită vă mulțumim pentru luminosul cuget, pentru puterea, dragostea și răbdarea, care ne-au motivat, pe parcursul anilor de studii, să tindem spre mai mult. Vă suntem recunoscători, dnă Profesor.

Vă urăm sănătate ca să păstrați ceea ce aveți.

*La mulți ani, studenții grupei 306,
facultatea Pedagogie.*

REPERE BIOGRAFICE

Sunt descendentă dintr-o familie de pedagogi cu tradiții frumoase de cultivare a demnității, onestității, gustului pentru carte, frumos și în educația omului.

Bunicii și părinții au activat câte jumătate de secol în învățământ.

Sunt ferm convinsă că am venit și eu pe lume pentru a continua opera lor. Consider că cel mai frumos și cel mai responsabil lucru este procesul de formare a personalității individului.

M-am născut la 29 iunie 1951 în orașul Bălți. Am fost un copil dorit, multășteptat, ocrotit de trei frați, părinți și bunici. Familia Secieru a trecut prin multe greutăți, dar a fost unită și prietenoasă. Comunicarea și jocurile cu frații m-au făcut activă, curajoasă, modestă, perseverentă și volitivă. Cred că înțelegerea și respectul pe care îl manifest pentru bărbați își au originea în copilărie. Consider că noi, femeile, cunoaștem puțin bărbații și nu valorificăm eficient potențialul lor nativ de apărător și ocrotitor înțelept.

Din copilărie mi-au rămas în memorie plimbările de seară în natură cu întreaga familie și *șezătorile de creație* (așa le numeau scumpii mei părinți), unde noi, cei patru copii, în colaborare cu părinții, iar deseori și cu bunicii, cântam, dansam, înscenam momente interesante din viața noastră, lecturam fragmente din operele care ne-au impresionat, declamam, compuneam versuri...

La școală am învățat cu plăcere și asiduitate, am făcut sport, pictură, am cântat în corul școlii.

Deși părinții au dorit să devin medic și am absolvit cu mențiune Școala de Medicină din or. Soroca, am lucrat câțiva ani conform specialității, totuși doream mult să mă aflu în școală, să mă ocup de educația copiilor, să-i învăț ceva util, interesant.

Trăiam mereu acut o senzație deosebită, care persistă până astăzi: dacă cunosc ceva nou mă grăbesc să transmit aceste cunoștințe discipolilor mei. Mă bucură mult faptul când sugestiile, sfaturile mele de psiholog le ajută oamenilor în soluționarea unor dificultăți.

Cred că anume această tendință a fost decisivă în orientarea mea spre pedagogie și psihologie.

În 1978 am absolvit Institutul Pedagogic de Stat „A. Russo” din Bălți, facultatea de pedagogie și psihologie.

Activitatea didactică am început-o în calitate de educator la grădinița de copii, apoi am lucrat ca psiholog. Am predat pedagogia și psihologia viitorilor pedagogi și artiști plastici. După 1983 am început a cerceta variate aspecte ale procesului educațional, punctul de pornire fiind stagiul de perfecționare în Moscova.

Problema educației familiale, etica relației părinți-copii, rolul și funcția părinților în transmiterea valorilor etern-umane m-a preocupat permanent. Cercetările realizate în domeniul educației familiale mi-au permis să obțin gradul științific de doctor în pedagogie.

În 2004 am finalizat postdoctoratul la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, iar în 2005 am susținut teza de doctor habilitat cu tema: *Fundamente teoretice și metodologice ale educației pentru familie*. Am avut un șir de stagii peste hotare: în România, Danemarca, Marea Britanie, Germania, Rusia, Ucraina etc.

De asemenea particip activ la variate conferințe naționale, internaționale, proiecte educaționale și întruniri științifico-metodice cu cadrele didactice. Am inițiat și dirijat mulți ani o asociație non-guvernamentală *Universul familiei*, și am organizat școli pentru părinți, cluburi pentru adolescenți și tineri privind cultura relațiilor familiale.

Mă consider realizată nu numai ca pedagog acumulând 38 de ani în învățământ; cercetător științific (32 de ani), dar și ca partener familial, soție (33 de ani), pe care îi consider fericiți; ca mamă am o fiică cuminte și talentată, care continuă opera educației; ca bunică am un nepot de 18 ani care manifestă un comportament onest și demn, posedă aptitudini în domeniul științelor reale.

Astăzi continuu investigațiile cu caracter teoretico-aplicativ în domeniul educației pentru familie.

În încheiere țin să menționez că armonia și înțelegerea în familie amplifică potențialul creativ al omului. Educația de calitate în familie, pentru familie, prin intermediul familiei și a învățământului, constituie un credo al vieții, activității mele științifice și didactice.

CURRICULUM VITAE

Date personale:

Numele	Cuznețov
Prenumele	Larisa
Ziua, luna și anul nașterii	29 iunie 1951
Locul nașterii	or. Bălți, Republica Moldova
Telefon	76 – 57 – 87; mob.: 069 77 – 49 – 07
E-mail	larisacuznetov@mail.ru
Adresa	mun. Chișinău, bd. Dacia 47, ap. 153
Locul de muncă	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Catedra Științe ale Educației
Gradul științific	doctor habilitat în pedagogie
Titlul științifico-didactic	profesor universitar

Studii și stagieri:

2005	Susținerea tezei de doctor habilitat în pedagogie
2002-2004	Postdoctorat, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
2001- 2004	Seminare științifico-practice, mese rotunde la problema democratizării societății: educația pentru democrație; educația pentru toleranță (Pro-Didactica); educația de gen și drepturile copilului (Pro-Didactica) etc.
2003	Moskova – Harikov. Academia Populară Ucraineană în colaborare cu Institutul Psihologiei; Institutul Etnologiei și Antropologiei a AȘR. <i>Obiectivul major:</i>

Procesele etnopsihologice și socioculturale în contemporaneitate

- 2002 Stagiere în Danemarca. *Obiectivul major*: Democrație, educație, cultură, societate civilă
- 2001 Stagiere Danemarca – Germania – Olanda. *Obiectivul major*: Activitatea centrelor de criză / consiliere și asistență psihopedagogică
- 2000 Marea Britanie: Atelier de formare și schimb de experiență în domeniul culturii relațiilor umane și educației în familie
- 1995-1998 Doctoratul Institutul de Științe Pedagogice și Psihologice, or. Chișinău
- 1991 România, Universitatea Cluj-Napoca, Cursuri de perfecționare în domeniul psihologiei generale, psihologiei sociale și pedagogiei
- 1990 Cursuri de perfecționare, schimb de experiență în domeniul pedagogiei și psihologiei artelor; România, Liceul de Arte „O. Băncilă”, Iași
- 1973-1978 Institutul Pedagogic de Stat „A. Russo”, or. Bălți, facultatea de Pedagogie și Psihologie, specialitatea: Pedagogie și Psihologie (preșcolară)
- 1966-1970 Școala de medicină, or. Soroca

Activitatea

profesională

- 1998 - 2000 Institutul de Științe Pedagogice și Psihologice / șef-laborator Pedagogie și psihologie comparată
- 1995 – 2011 Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Catedra Științe ale Educației, profesor universitar
- 1993 - 2011 Activitate în calitate de psiholog prin cumul, Liceul de muzică „C. Porumbescu”; Liceul Teoretic „I. Hașdeu”; Concordia
- 1980 - 1998 Colegiul Republican de Arte Plastice „A. Plămădeală”, profesor de pedagogie și psihologie; director adjunct responsabil de munca instructiv-educativă
- 1978 – 1980 Secția orășenească a învățământului public din Chișinău, metodist
- 1973 - 1978 Activitatea pedagogică: șef – grădiniță de copii; metodist; inspector metodist în domeniul educației preșcolare, secția raională a învățământului public Orhei
- 1970 - 1973 Activitate în domeniul medicinei (r. Orhei)

Notă: Activitatea științifică în calitate de cercetător din 1980

**Grade științifice și
titluri didactice:**

- 2008 Acordarea titlului științifico-didactic de profesor universitar
- 2005 Susținerea tezei de doctor habilitat în pedagogie.
Tema tezei de doctor habilitat: *Fundamente teoretice și metodologice ale educației pentru familie*; specialitatea: 13.00.01 – Pedagogie generală
- 2001 Acordarea titlului științifico-didactic de conferențiar universitar
- 1998 Susținerea tezei de doctor în pedagogie: *Fundamente psihopedagogice de profilaxie și soluționare a conflictelor adolescenți-părinți*; specialitatea: 13.00.01 – Pedagogie generală

Posedă limbile:

Limba maternă: română
 Posedă foarte bine: rusa, ucraineana
 La nivel cotidian: franceza, engleza

Hobby:

yoga, muzica, literatura, dramaturgia, compunerea versurilor.

ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ

Circa 110 publicații științifice, lucrări metodice, monografii. Cele mai importante publicații:

- *Educație prin optim axiologic*. Teorie și practică. Chișinău: CEP USM, 2010. 159 p.

- *Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei*. Chișinău: CEP USM, 2008. 624 p.

- *Jocul copilului și cultura educației familiale*. Chișinău: CEP USM, 2007. 220 p.

- *Curriculum Educația pentru familie*. Chișinău: Museum, 2004. 280 p.

- *Educația pentru familie în preșcolaritate*. Chișinău: Stel/Part, 2005. 64 p.

- *Dimensiuni psihopedagogice și etice ale parteneriatului educațional*. Chișinău: CEP UPS “Ion Creangă”, 2002. 108 p.

- *Etica educației familiale*. Chișinău: CEP ASEM, 2000. 297 p.

- *Intercomunicarea familială. Modalități de soluționare a conflictelor adolescenți – părinți*. Chișinău: CEP ASEM, 1997. 64p.

- *Relațiile adolescenți – părinți*. Chișinău: CEP ASEM, 1995. 65p.

Lucrări științifice în colaborare

- Banuh N. *Filosofia educației*. Chișinău: CEP UPS “Ion Creangă”, 2004. 230 p.

- Granaci L., Granaci M. *Dragostea, Viața, Familia*. Chișinău: 2000. 309 p.

Conducător științific

- Dumitru, Carolina. *Condiții pedagogice ale învățării prin cooperare a elevilor din învățământul primar (limba engleză)*: teza de doct. în pedagogie / cond. șt.: **Larisa Cuznețov**; Univ. Ped. de Stat “I. Creangă”. – Ch.: S. n., 2011.

- Mutu, Tatiana. *Familia și preadolescentul. Strategii ale educației de gen* / coord. șt.: **Larisa Cuznețov**; Univ. Ped. de Stat

“I. Creangă”. – Ch.: S. n., 2010.

- Mutu, Tatiana. *Fundamente psihopedagogice ale educației de gen a preadolescentului în cadrul familiei*: teza de doct. în pedagogie / cond. șt.: **Larisa Cuznețov**; Univ. Ped. de Stat “I. Creangă”. – Ch.: S. n., 2010.

- Racu, Tatiana. *Formarea conduitei civice la adolescenți în condițiile democratizării societății*: teza de doct. în pedagogie / cond. șt.: **Larisa Cuznețov**; Univ. de Stat din Moldova. – Ch.: S. n., 2007.

- Melinte, Diana. *Condițiile psihopedagogice și metodologia aplicării aprobării și dezaprobării în cadrul educației familiale*: teza de doct. în pedagogie / cond. șt.: **Larisa Cuznețov**; Institutul de Științe ale Educației . – Ch.: S. n., 2006.

Consultant științific

- Puiu, Ivan. *Elaborarea modelului de acordare a serviciilor de intervenție timpurie pentru copiii cu dizabilități în Republica Moldova*: teza de doct. în medicină / cons. șt.: **Larisa Cuznețov**; Univ. de Stat de Medicină și Farmacie “N. Testemițanu”. – Ch.: S. n., 2008.

Referent

- Bodrug-Lungu, Valentina. *Teoria și metodologia educației de gen*: teza de doct. în pedagogie / ref.: **Larisa Cuznețov**; Univ. de Stat din Moldova. – Ch.: S. n., 2009.

Membru al Consiliului Științific Specializat

- Borozan, Maia. *Teoria și metodologia dezvoltării culturii emoționale a cadrelor didactice*: teza de doct. hab. în pedagogie / mem. cons. șt.: **Larisa Cuznețov**; Univ. de Stat din Moldova. – Ch.: S. n., 2011.

- Baraliuc, Nadejda. *Formarea competenței de receptare a textelor literare de către copiii de vârstă preșcolară mare*: teza de doct. în pedagogie / mem. cons. șt.: **Larisa Cuznețov**; Institutul de Științe ale Educației . – Ch.: S. n., 2010.

- Tolstaia, Svetlana. *Particularități psihologice ale autoactualizării femeii de vârstă mijlocie*: teza de doct. în psihologie / mem. cons. șt.: **Larisa Cuznețov**; Univ. de Stat din Moldova. –

Ch.: S. n., 2010.

Participare în proiecte / cercetare și popularizare a științei

- 2011 - 2015 Proiectul ***Paradigme, modele, metode și tehnici de educație integrală***, Institutul de Științe ale Educației, sectorul Teoria Educației, funcția: *coordonator – cercetător științific*.

- 2007 – 2011 Proiectul de cercetare – implementare a reperelor filosofice și moral-etice de valorificare a educației familiale prin intermediul formării competențelor parentale / Liceul Teoretic “*Iulia Hașdeu*”, mun. Chișinău.

- 2009 – 2010 Proiectul republican de consiliere psihopedagogică radiofonică cu genericul: ***Familia. Educația familială și fenomenul copilii străzii***. Autor / coordonător proiect. Radio Sănătatea. Chișinău.

- 2008 - 2009 Proiectul de elaborare a ***Curriculumului preșcolar*** / Ministerul Educației Republica Moldova în colaborare cu Institutul de Științe ale Educației. Coordonator / autor al compartimentului ***Dezvoltarea personală, educația pentru familie și viața în societate***.

- 2003 - 2009 Proiectul radiofonic la Moldova 1 ***Universul familiei***. În colaborare cu V. Scorpan / prezentatoare, autor și expert-consultant în cadrul emisiunilor. Scop: popularizare a științei și a valorilor socioculturale ce țin de familie și educația familială.

- 2008 - 2009 Proiectul ***Educație pentru toți*** / Moldova, Civis/ *expert*.

- 2005 - 2011 Colaborare de consiliere a copiilor și formare psihopedagogică a educatorilor. ***Centrul de educație și formare pentru copii și tineret Concordia***.

- 2004 Proiectul ***Dezvoltarea psihosocială a copiilor în***

*famiile dezintegrate din Republica Moldova / Pro-Didactica, aspectul **Etica comportamentului și a relațiilor copii-părinți în cadrul familiilor dezintegrate** / formator.*

- 2002 Școala de vară I **Educația de gen: probleme și soluții**. Chișinău – Vadul lui Vodă / formator, aspectul **Educația de gen și conflictele în familie**.

- 2001 Școala de vară **Dezvoltarea gândirii critice**. Chișinău – Holercani / participant.

- 2002 – 2011 Proiectul **Tehnologii educaționale**: Laboratorul „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”, Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă” / *cercetător științific superior*, coord. V. Mândăcanu.

- 1999 – 2009 Proiectul **Teoria și metodologia educației preșcolare**. Institutul de Științe ale Educației / *cercetător științific superior*, coord. S. Cemortan.

- 1993 – 2011 Participări la conferințe științifice naționale și internaționale; seminarii metodologice; mese rotunde organizate de Ministerul Educației al Republicii Moldova și asociații nonguvernamentale.

ACTIVITATEA DIDACTICĂ

Universitatea de Stat din Moldova

Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă”

Cursuri predate:

Pedagogie generală, Teoria și metodologia instruirii

Psihologia generală; Psihologia vârstelor

Teoria și metodologia educației

Etica pedagogică

Istoria pedagogiei

Consilierea educațională

Pedagogia familiei, Teoria și metodologia cercetării

Filosofia și etica creștină

Conflictologia familială

Etica relațiilor familiale

Filosofia educației

Pedagogia și psihologia familiei

Filosofia și axiologia educației

Management educațional ș.a.

Activitatea instructiv-metodică

Curriculumuri disciplinare la cursurile opționale:

Pedagogia experimentală

Pedagogia corecțională

Filosofia educației și pedagogia creștină

Educația pentru familie

Educația și consilierea părinților.

Curriculumuri disciplinare 2010-2011:

1. Pedagogia Familiei, ciclul I, special. Pedagogie socială
 2. Pedagogia și psihologia familiei, ciclul II, special.
- Consilierea și educația familiei

3. Cercetarea psihopedagogică, ciclul I, special. Pedagogie socială
4. Filosofia educației, ciclul I, special. Pedagogie socială
5. Filosofia și axiologia educației, ciclul II, special. Consilierea și educația familiei
6. Teoria și metodologia cercetării pedagogice, ciclul I, special. Pedagogie și Limba Engleză
7. Consiliere educațională, ciclul I, special. Pedagogie și limba engleză, în colaborare cu C. Calaraș
8. Pedagogia comportamentală, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu O. Manciu
9. Axiologia educației, ciclul I, special. Pedagogie și Limba engleză, în colaborare cu O. Manciu
10. Introducere în specialitate și pedagogia socială, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu E. Davidescu
11. Asistență psihopedagogică și socială, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu E. Davidescu
12. Metodologia intervenției sociale, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu E. Davidescu
13. Drepturile omului și protecția socială a omului, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu E. Davidescu
14. Asistența persoanelor abuzate, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu E. Davidescu
15. Asistența în domeniul sănătății mintale, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu E. Davidescu
16. Integrarea socială, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu E. Davidescu
17. Terapii sociale integrate, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu E. Davidescu
18. Servicii sociale individualizate, ciclul I, special. Pedagogie socială, în colaborare cu E. Davidescu.

SPICUIRI DIN REFLECȚIILE COLEGILOR LA SUSȚINEREA TEZEI DE DOCTOR HABILITAT

Rezultatul cercetării realizate – elaborarea *Sistemului educației pentru familie* reprezintă o valoare incontestabilă, care este și va rămâne actual atâta timp cât va exista cultura neamului nostru.

Lucrarea (teza de doctor habilitat) este importantă și originală nu numai din punct de vedere teoretic, ci și aplicativ, ea denotă o măiestrie deosebită a cercetătoarei în ceea ce privește conceptualizarea problemei, elaborarea și experimentarea strategiilor formative, aplicarea modelizării pedagogice în educația pentru familie.

Consider valoros conceptul de *management familial*, care a fost definit ca fenomen important, complexitate structural – funcțională de acțiuni ce presupun planificarea – organizarea – dirijarea – monitorizarea – administrarea familiei de către membrii ei adulți.

Abordarea fenomenului dat este una de pionierat în științele educației.

D. Patrașcu, dr. hab. în ped., prof. univ.

Larisa Cuznețov demonstrează nu numai competență profesională și investigativă, conduită moral-etică impecabilă, ci și un talent deosebit de îmbinare a creativității personale cu praxiologia și studiul științei, filosofiei educației culturii familiei.

V. Guțu, dr. hab. în ped., prof. univ.

Suntem martori la un fenomen important și frumos, când în știința pedagogică vin femeile, menționez acest lucru nu pur și simplu ca element de gen, ci și ca element original, nou de cercetare, prezentare, interpretare a investigației.

Cercetarea realizată atât de amplu și convingător ne oferă posibilitatea să constatăm că avem în față o personalitate demnă de a o numi nu *Doamnă cercetătoare*, ci *Cercetătoare – Doamnă*.

V. Pâslaru, dr. hab. în ped., prof. univ.

Teza de dr. habilitat “Fundamente teoretice și metodologice ale educației pentru familie” este unică, foarte necesară societății, familiei și instituțiilor de învățământ, indiferent de rangul lor.

Pentru prima dată în practica educațională s-a elaborat și validat un curriculum integrat, centrat pe copil, elev, student, părinte, pe care îl poate aplica grădinița de copii, școala, universitatea.

Analiza și clasificarea familiei din perspectivă sociopsihopedagogică, *Modelul familiei ce posedă cultura toleranței*, *Modelul pedagogic interacțional al educației pentru familie*, *Mecanismul de interrelaționare a componentelor identității comportamentului moral cu exigențele societății democratice* reprezintă *fondul de aur* al cercetării realizate și, desigur, că sunt instrumente eficiente de formare a familistului.

Abordarea concomitentă a familiei și unității de învățământ în calitate de actor, agent și partener educațional este o reușită deosebită a lucrării.

V. Bodrug, dr. hab. în ped., conf. univ.

Lucrând împreună la aceeași catedră, vreau să menționez că dna L. Cuznețov este un colaborator onest, disciplinat creativ, comunicabil. Cursurile fundamentale și cele opționale privind problematica familiei sunt solicitate de studenții tuturor facultăților. Consider că cercetarea este foarte importantă prin faptul abordării educației pentru familie din perspectiva problematicii lumii contemporane.

Nu cunosc ca tema dată să fi fost abordată de cineva într-un mod atât de amplu și profund nici în spațiul european, nici în Rusia.

L. Papuc, dr., conf. univ.

Astăzi am avut ocazia să auzim o personalitate ce poate fi numită model de profesionalism și competență; model de

comportament etic și onest în cercetare, activitatea didactică și familie.

S. Gonciaruc, dr., conf. univ.

Consemnez atitudinea grijulie și responsabilă a cercetătoarei față de pedagogizarea părinților și promovarea valorilor familiale.

A. Racu, dr. hab., conf. univ.

În plan științific, dna Larisa Cuznețov, de facto, a elaborat pentru prima dată în țară fundamentele teoretice și metodologice ale educației pentru familie.

Aceste fundamente ne demonstrează posibilitățile evoluției familiei și a educației pentru familie din perspectiva antropologiei pedagogice.

S. Cemortan, dr. hab., prof. univ.

Consider *Curriculumul Educația pentru familie* foarte original. Metoda integrativă, care stă la bază, i-a permis cercetătoarei să elaboreze și să experimenteze obiectivele și conținuturile propuse în funcție de particularitățile de vârstă, începând cu vârsta preșcolară și finalizând cu părinții și studenții din universități.

După cum știu eu, un astfel de curriculum prevăzut pentru toate vârstele, inclusiv adulții, pentru cadrul formal și nonformal în Republica Moldova nu este.

L. Gagim, dr. hab., prof. univ.

O cercetare original gândită și argumentată. Trebuie să ținem cont de faptul că așa de profund educația pentru familie în Republica Moldova n-a fost investigată.

Dna Larisa Cuznețov n-a mers pe calea cea mai simplă, nu ne propune o disciplină nouă de studiu la nivel formal, ci valorifică

potențialul familiei și al școlii, propunând îmbinarea eforturilor acestora.

În acest context, vreau să amintesc că emisiunile sale la radio TV, activitățile din instituțiile de învățământ, asociația nonguvernamentală “Universul familiei” (întemeiată și condusă de cercetătoare), activitățile de consiliere realizate în orfeline (ca acte de caritate), contribuie la propagarea valorilor morale, a culturii relațiilor familiale și ajută oamenii în situații dificile.

M. Terinte, dr. hab., prof. univ.

Ambele lucrări au fost elaborate de Larisa Cuznețov în cadrul Laboratorului „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”, al universității și au fost expertizate de noi și laboratorul respectiv al Institutului de Științe ale Educației, sunt aprobate de Senatul Universității Pedagogice de Stat “Ion Creangă” și Consiliul Științific al Institutului de Științe ale Educației.

Curriculumul Educația pentru familie este unul inedit, structura și conținutul lui corespund cerințelor teoriei și practicii pedagogiei postmoderne.

În ceea ce privește *Filosofia educației*, putem cu certitudine spune că lucrarea dată este un manual bun și un ghid, deoarece acesta conține reperle teoretice ale epistemologiei educației, filosofiei analitice a educației, axiologiei și ontologiei educației. Paralel cu aceasta, autoarea face o analiză detaliată a tendințelor și orientărilor, perspectivelor de dezvoltare a filosofiei educației.

Lucrarea conține un suport aplicativ bine pus la punct, care include texte complementare, teme de reflecție, glosar, date despre personalitățile marcante din domeniul filosofiei etc. Rubrica *În ajutorul studentului* conține recomandări metodologice vizavi de organizarea – desfășurarea unei discuții filosofice; de realizare a analizei unui text filosofic, de elaborare a unui rezumat, eseu, referat filosofic.

După introducerea în planurile de învățământ a obiectului de studiu *Filosofia educației* (2000), Larisa Cuznețov, în colaborare cu

N. Banuh, au fost primii în Republica Moldova care au elaborat ghidul cu același generic.

V. Mândâcanu, dr. hab., prof. univ.

Opinii ale doctoranzilor și masteranzilor

Considerăm că am avut mare noroc în cariera profesională, deoarece am comunicat și conlucrat cu doamna Larisa Cuznețov. Noi o numim “mamă științifică”, “personalitate de viitor”, “enciclopedie ambulantă”.

Sigur, comunicăm cu mulți doctoranzi, masteranzi, cunoaștem diferite situații, însă o astfel de atitudine, abordare a discipolilor, căldură, dăruire, atenție, efort de “iluminare”; muncă depusă pentru a ne perfecționa și a înțelege esența, rostul, și tainele cercetării științifice, am întâlnit-o foarte rar într-o așa fericită “constelație” inteligență – competență – onestitate – modestie, ca la Doamna Profesor.

Deși este un adevărat maestru în pedagogie (ne-a fost profesoară, coordonator la tezele de licență, de master), doamna Larisa Cuznețov mai este un consilier și psiholog practic “forte”. Ne-a implicat și pe noi în variate activități de voluntariat în orfelinate, școli, centre educaționale.

Noi suntem convinși că multe persoane datorită ei s-au “îndrăgostit” în pedagogie, cercetare, filosofia educației și alte discipline universitare.

Ne uimește vivacitatea, optimismul, cunoștințele profunde, capacitatea de a le transmite generației tinere, felul de a-și organiza și dirija viața. Doamna Larisa Cuznețov este și un adept al stilului sănătos de viață, practica yoga, cultura fizică încă din școală; este pedantă în tot ce ține de morală, știință și sănătate.

Lucrarea “Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei” (2008; 2009), ce conține trei volume, o reprezintă ca cercetător care a fondat din punct de vedere teoretic și metodologic Sistemul educației pentru familie, abordând familia și instituția de învățământ în calitate de actor, agent și partener educațional.

Temele noastre de cercetare, direct sau tangențial reflectă problema centrală: formarea unui familist, cetățean și profesionist eficient.

Doamna Larisa Cuznețov coordonează în calitate de consultant științific și teze de doctorat în medicină, care țin de problematica familiei și formarea părinților.

Cu ocazia acestui eveniment frumos, exprimăm Doamnei Larisa Cuznețov recunoștința noastră și îi dorim sănătate, succese și mulți ani.

La mai mult și la mai mare, Doamnă coordonator științific.

Doctoranzii: *Diana Melinte, doctor în pedagogie*

Tatiana Racu, doctor în pedagogie

Tatiana Mutu, doctor în pedagogie

Ion Puiu, doctor în medicină

Carolina Dumitru, doctor în pedagogie

Șpac Silvia, doctorandă I.Ș.E.

Braghiș, Maria, doctorandă I.Ș.E

Sorici Oxana, doctorandă U.P.S. "Ion Creangă"

Geanina Zaharia, doctorandă U.P.S.

"Ion Creangă"

Răduț Daniela, doctorandă U.P.S. "Ion Creangă"

Apostol Stănică Iuliana, doctorandă U.P.S. "Ion

Creangă"

Noi suntem masteranzi la specialitatea "Pedagogia familiei". Dna Larisa Cuznețov este autorul acestui plan de învățământ, ea predă cursurile fundamentale de *Filosofie și axiologie a educației, Pedagogie și psihologie a familiei*.

Noi o considerăm model demn de urmat în toate privințele: predare, comunicare cu discipolii, competență și atitudine profesională.

Dna Larisa Cuznețov ne-a învățat să gândim pozitiv, să analizăm lucrurile din mai multe perspective, să fim active, să ne autoeducăm și perfecționăm continuu din punct de vedere moral, psihofizic, estetic și, desigur, profesional.

Vă felicităm cu frumoasa aniversare și Vă urăm o viață frumoasă în continuare, bucurii de la apropiați și ca zâmbetul fascinant al Dvs. să nu dispară niciodată!

Cu mult drag și profund respect:

***Masteranzii:** Ludmila Enache*

Veronica Zghibarța

Eugenia Sinița

Irina Platon

Victoria Maftior

Daria Rusu

Doamna Larisa Cuznețov activează în calitate de psiholog de mai mulți ani în liceu. Muncește foarte mult cu copiii și părinții, ajută profesorii la soluționarea dificultăților de ordin psihologic, dar și pedagogic, metodologic pentru a-și optimiza activitatea instructiv-educativă. Datorită inițiativei și eforturilor depuse de dna Larisa Cuznețov în liceu funcționează activ *Școala pentru părinți și Centrul de dezvoltare și formare personală a adolescenților*.

Aici părinții și elevii învață a se autoanaliza, a se autoeduca și a-și armoniza relațiile cu semenii.

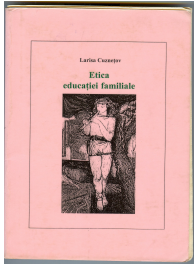
Am învățat multe de la doamna profesor, însă urmează să ne contaminăm de la ea și să menținem optimismul, entuziasmul și bunăvoința ei, încrederea în oameni.

Eleonora Gonciar, directorul Liceului Teoretic

“I. Hașdeu” Chișinău.

Lansări de carte

2000

Biblioteca Municipală “B. P. Hașdeu”

Cuznețov, Larisa. Etica educației familiale / coord.: N. Bucun, V. Guțu; Institutul de Științe Pedagogice și Psihologice. – Ch.: ASEM, 2000. – 298 p. – Bibliogr.: p. 289-297. - ISBN 9975-75-068-0.

O lucrare deosebit de importantă pentru părinți. Ea incită la o *lectură cu creionul în mână*.

Părinții au ce învăța de aici, au posibilitate să mediteze asupra multor fenomene familiale și, în primul rând, să învețe a analiza și a aprecia obiectiv relația lor cu copiii. Au aici multiple modele de optimizare și umanizare a educației familiale. Autoarea oferă situații concrete și studiul de caz, ce permite adulților să observe cauzele conflictelor familiale, procesul derulării și soluționării acestora.

Punctul forte al lucrării rezidă în abordarea comunicării, relațiilor copii-părinți, a educației familiale dintr-o triplă perspectivă: psihologică, pedagogică și socială.

N. Bucun, dr. hab. în psih., prof. univ.

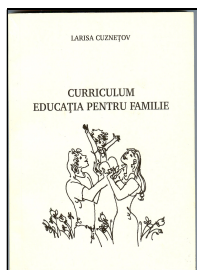
Consider monografia “Etica educației familiale” drept o lucrare care răspunde imperativelor timpului. Sunt convinsă că va fi de real folos studenților de la facultățile pedagogice, părinților și cadrelor didactice.

Etapă actuală de tranziție, de la un regim totalitar spre o societate de tip democratic, implică schimbări mari sociale și educaționale, iar familia are nevoie de o restructurare la nivelul mediului său relațional și educativ.

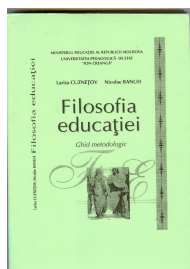
Lucrarea va ajuta adulților să armonizeze relațiile familiale și să le dea un nou suflu, mult mai eficient și uman.

L. Bolboceanu, Ministerul Educației, Republica Moldova

2004

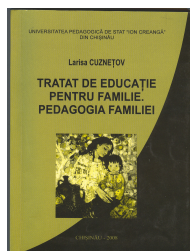

Cuznețov, Larisa. Educația pentru familie: curriculum / Ministerul Educației al Republicii Moldova, Institutul de Științe ale Educației, Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă”. Ch.: Museum, 2004. – 280 p. – Bibliogr.: p. 276-280. – ISBN 9975-906-91-5.

Cuznețov, Larisa. Filosofia educației: ghid metodologic / Larisa Cuznetov, Nicolae Banuh; Ministerul Educației al Rep. Moldova, Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. Ch.: Centrul Editorial-Poligrafic, UPS „Ion Creangă”, 2004. – 232 p. – Bibliogr.: p. 228-230. – ISBN 9975-921-44-2.

2008

Cuznețov, Larisa. Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. - Ch.: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2008. - 624 p. - Bibliogr.: p. 607-624. - ISBN 978-9975-70-717-6.

“Tratatul de educație pentru familie. Pedagogia familiei” este o lucrare fundamentală, amplă, cu destinație largă – poate fi lecturată de elevi, studenți, părinți, cadre didactice, cercetători. Conținutul tratatului nu poate lăsa indiferent nici o persoană care dorește să trăiască în armonie cu sine, cu apropiații săi și cu întreaga lume. Important este că abordarea pluri- și transdisciplinară deschide perspective de cunoaștere a esențialelor idei și aspecte din psihologia generală și a vârstelor; din sociologie și sociologia educației; filosofie și filosofia educației.

A. Bolboceanu, dr. hab. în psih., prof.-cercetător.

“Tratatul de educație pentru familie. Pedagogia familiei” are un caracter special, de sinteză în care metodic sunt expuse problemele fundamentale ale educației pentru familie.

Pe tot parcursul lucrării autoarea îmbină reușit tonalitatea teoretică, filosofică cu cea praxiologică a acțiunilor educative, care pot fi proiectate și realizate în cadrul familiei, instituției de învățământ și a comunității. Originalitatea lucrării este susținută și de structurarea specifică a textului, care poate fi lecturat în întregime și separat, pe volume, capitole și chiar subcapitole.

Apreciem înalt faptul că lucrarea are o triplă destinație: pentru cercetători, familie și cadrele didactice.

Investigată minuțios și redată explicit, natura complexă a educației pentru familie, abordată în baza valorificării caracterului prospectiv și permanent al educației, axată pe principiul integralității, a educației pentru toți, va asigura actualitatea de durată a lucrării.

Lecturarea tratatului ne incită spre acțiuni concrete, fie de tip investigativ, corecțional, educativ sau de autoperfecționare, principalul constă în faptul că ne face să gândim și să inițiem o schimbare, armonizare a propriei persoane și o armonizare a relațiilor familiale.

Prezentarea logică, potențialul reperelor teoretice și metodologice, originalitatea expunerii mesajului asigură perceperea și conștientizarea acțiunilor omului în cadrul familiei și societății.

Valoarea acestei lucrări constă în faptul că ea ne învață să medităm, să încercăm variate strategii de educație și autoeducație. Conținutul tratatului este accesibil pentru adolescenți, tineri părinți, specialiști în domeniul științelor educației.

V. Mândăcanu, dr. hab., prof. univ.

V. Guțu, dr. hab., prof. univ.

T. Callo, dr. hab., prof. univ.

Interviu

Dialog al dlui Virgil Mândâcanu, dr. hab., prof. univ., șef laborator “Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice” al Universității Pedagogice de Stat “Ion Creangă” din Chișinău cu Larisa Cuznețov, doctor habilitat, cercetător științific.

V.M.: În esență, familia reprezintă nu numai o valoare socială, juridică, etern umană și chiar instrumentală, ci și una religioasă. În prezent, observăm că familia (fie cea dintr-o țară bogată sau din una mai săracă) trece și ea printr-o criză. Suntem oare în stare a stăvili (a lichida) aceste procese negative?

L.C.: Calitatea de familist și părinte cere o tratare responsabilă, o raliere a acestei calități la “profesia ce trebuie învățată”. Calitatea de familist și părinte cere, practic, un efort comparabil cu cel de pregătire de specialitate; necesită perfecționare continuă. Competențele de familist și părinte se formează și se cizelează treptat, ambele bazându-se pe “știință și artă, ambele presupunând o anumită vocație”, o permanentă autoinstruire și autoperfecționare.

V.M.: Doamnă Larisa Cuznețov, știu că problema educației în familie vă preocupă de mai bine de 20 de ani. Sunteți un cercetător de excepție, o soție, o mamă, bunică iubitoare, un pedagog respectat. În toate aceste domenii ați obținut rezultate considerabile. Cum reușiți?

L.C.: În domeniul meu de cercetare este foarte important să promovezi valorile general umane și cele familiale, să-ți axezi existența, viața pe ele. Cred că nu voi exagera dacă voi spune că mă strădui să fac tot ce e posibil pentru a trăi în armonie cu mine însumi, cu Dumnezeu, cu apropiații mei, cu lumea. Reușesc să fac față, pentru că și părinții mei, și bunicii au fost pedagogi, iar eu am fost educată în baza unor stricte norme pedagogice.

Un alt aspect este faptul că muncesc mult. Duc un mod de viață sănătos. Experimentez strategiile pe “pielea” familiei mele. Dar cel mai important e că îmi iubesc profesia, iubesc copiii, studenții, oamenii; am credință. Dacă le ai pe toate acestea, te ajută și Cerul.

V.M.: Unii cercetători opinează că familia ca instituție socială și-a epuizat deja atribuțiile. Așa e?

L.C.: Nu, e vorba mai curând de o criză a valorilor; de natura egoistă și orientarea egocentristă a omului, care dorește să-și “trăiască clipa”. Un gând, de fapt, superficial, gol. Omul nu tinde spre autoperfecțiune.

Antropologii susțin că astfel de crize se repetă la fiecare o sută de ani. Ele corelează cu anumite fenomene psihosociale, culturale. Cel mai grav însă e faptul că omul substituie normele morale autentice cu norme și reguli “de o singură zi”, cunoașterea prin informare, credința în bine, în forță, bogăție etc.

Antropologul englez John Unwin a efectuat un studiu aprofundat asupra a 80 de civilizații dispărute pe parcursul a 4 mii de ani și a descoperit o legitate, care ar trebui să ne pună pe gânduri. Fiecare civilizație (cultură) debuta cu un set de norme morale conservatoare, în care familia ocupa o poziție centrală, de stabilizare și consolidare a regulilor morale. În măsura în care familia începea a suferi din cauza “poluării” valorilor, ea regresa, iar civilizația intra în declin și se accelera dispariția ei. Consider că oamenii moderni posedă rațiune, experiență și nu vor permite ca această criză prin care trece familia acum să se aprofundeze și mai mult.

Schimbări îmbucurătoare se observă atât la nivel global, cât și local. UNESCO a proclamat anul 2004 An Internațional al Familiei. Educația pentru familie reprezintă un nou deziderat, ce ține de tendințele promovate de UNESCO după 1990, sub genericul “educația pentru valori”, care a fost alăturat la categoria “noilor educații” (definite în 1978 de același organ internațional).

Reputatul psiholog englez Hans Eysenck a realizat o serie de cercetări comparative și a constatat următoarele:

- oamenii preferă să conviețuiască în cadrul familiei; se observă o tendință foarte interesantă, care se menține (analiza comparativă 1900-1980; SUA, Marea Britanie, Franța etc.) în cadrul societății: aproximativ 25% din numărul total de familii sunt fericite; 25% - trăiesc normal, sunt funcționale, alte 25% - disfuncționale, dar supraviețuiesc, iar 25% - se destramă;

- 92% din numărul total de oameni preferă familia (un eșantion reprezentativ, care a inclus câteva state europene);

- 83% din 560 de cupluri care consideră că sunt fericiți și în familie (circa 20 de ani trăiesc în căsnicie), cred că factorul principal al armoniei familiale și al durabilității ei o constituie capacitatea constructivă de compromis și stimă reciprocă. Savantul consideră că cea mai mare problemă constă în alegerea partenerului și cunoașterea particularităților vieții familiale. Oamenii trebuie instruiți anume în aceste două direcții.

V.M.: Ce poate și ce trebuie să facă statul în direcția ocrotirii și consolidării familiei? Ce trebuie să facem în acest sens noi, pedagogii?

L.C.: Pentru ca o familie să-și exercite eficient funcția educativă, ea trebuie să dispună de o anumită cultură, de un nivel intelectual adecvat, de valori morale, etice și de un cadru economic decent de viață. Reformele care se produc în Republica Moldova creează condiții favorabile atât pentru restructurarea învățământului, cât și pentru educația și consolidarea familiei. A fost revăzut *Codul familiei*, fiind ajustat la condițiile reale și la exigențele privind drepturile omului. Ar fi normal ca statul să creeze locuri de muncă, să majoreze adecvat salariile la toate categoriile de lucrători, corelându-le cu coșul de consum etc.

Noi, pedagogii, nu trebuie să așteptăm includerea unei anumite discipline de studiu în planurile de învățământ (acestea nu sunt nelimitate), să nu “tragem jăratic fiecare la turta sa”, ci să desfășurăm activități interesante la nivel extradidactic și extrașcolar, să propunem și să realizăm cursuri opționale, care vor asigura optimizarea educației familiale și pregătirea tinerilor pentru viața de

familie. Să realizăm la maximum posibilitățile cursului de *etică și psihologie a vieții de familie*, orele de dirigiență – competent, interesant și adecvat vârstei. Problema noastră e că nu folosim eficient cadrul nonformal și informal al educației.

V.M.: Ați scris până acum mai multe cărți despre filosofia educației. Recent ați lansat curriculumul Educația pentru familie, destinat învățământului preșcolar, primar, gimnazial, liceal și universitar într-o abordare sistemică (este primul curriculum național structurat pe principiul educației permanente și educației copiilor în paralel cu părinții). L-ați axat pe problematica lumii contemporane. Care ar fi, în opinia dumneavoastră, idealul educativ al familiei?

L.C.: Savanții polemizează mult și cu privire la acest ideal. Viața însă nu așteaptă rezultatele lor, ci declanșează continuu reacția conștiinței sociale, și, deci, contribuie la cristalizarea idealului. Desigur, acesta ține și de arealul pedagogiei populare. Merită să amintim aici conceptul cercetătorului român C. Rădulescu-Motru fenomenul “câmpului informațional”. Acest câmp exercită o influență bioenergetică considerabilă asupra fundamentului ecologic, spiritual al personalității. Iată de ce este atât de importantă educația ecologică, etică, morală, religioasă, culturală etc. Iar fără conștientizarea esenței și a importanței câmpului bioenergetic în educație, nici omul, și nici societatea, nu se pot însănătoși spiritual și ecologic. Concepția lui C. Rădulescu-Motru devine din ce în ce mai actuală.

V.M.: În lucrarea dvs. *Etica pedagogică* susțineți că – îmi permit să citez – “fenomenul educațional trebuie să țină cont de faptul că aura energetic-informațională a omului se poate dezvolta sau anihila, în funcție de factorii individuali, sociali, biologici, universali, factori de care nu se ține cont în educația contemporană”.

L.C.: Efectuând o analiză minuțioasă a idealurilor educaționale din perspectiva antropologiei filosofice, C. Rădulescu-Motru sublinia că idealul uman spre care aspirăm și astăzi “conține o parte pur

biologică, dependentă de mediul universal, și una spirituală, dependentă de istoria culturii omenirii”. Ar fi normal ca tot astfel să fie și idealul familiei, să includă sănătatea moral-spirituală și cea psiho-fizică. Părinții trebuie să știe că însușirile (calitățile) de familist și părinte se cultivă. Deci, trebuie să muncească asiduu, să fie cu adevărat părinte nu doar să se numească astfel. Copilul nu are nevoie doar de alimente, îmbrăcăminte, jucării; el are nevoie și de atenție, încurajare, hrană spirituală, susținere morală, dragoste, tact, susținute de un mod de viață sănătos.

V.M.: Viitorul pedagog poate fi pregătit și pentru calitatea de părinte?

L.C.: O întrebare foarte actuală. Atâta timp cât nu s-a stabilit încă o disciplină specială, să zicem, *Pedagogia familiei*, acest lucru ar putea fi recuperat prin discipline opționale. Este îmbucurător că în ultimii ani studenții solicită tot mai insistent asemenea cursuri. Eu personal predau opțional la Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă”: *Etica relațiilor de familie*, *Educația pentru familie*, *Conflictologie familială*. Consider că asemenea discipline de studiu sunt binevenite în toate instituțiile de învățământ superior. Importantă, în acest sens, este tehnologia educațională și personalitatea profesorului. Aceste cursuri sunt de o mare responsabilitate moral-spirituală și civică.

Venim cu toții din familie și tindem să creăm o familie armonioasă, de aceea, trebuie să facem tot posibilul să-i învățăm pe copiii noștri să fie familisti și părinți adevărați.

Făclia, 11.09.2004

FRAGMENT DIN ARTICOLUL ȘTIINȚIFIC “*Filosofia practică a familiei ca fundament existențial al formării personalității integrale a copilului centrat pe autoeducație și devenire continuă*”

Larisa Cuznețov, dr. hab., prof. univ.,
U.P.S. ”Ion Creangă” din Chișinău

„În scopul fortificării adaptabilității și coeziunii familiei, optimizării educației familiale, propunem fundamentarea unui aspect nou al educației pentru familie, într-o abordare provocatoare la prima vedere, dar importantă pentru transformarea conștiinței individuale și publice - **filosofia practică a familiei**. Considerăm că aceasta va servi drept fundament existențial de personalizare a individului, diferențiere și nuanțare a relațiilor lui cu sociumul; de perfecționare, umanizare și democratizare a relațiilor intrafamiliale; va stimula adulții să analizeze, compare, sintetizeze, să reflecteze asupra vieții lor, asupra contextului social și familial; asupra viziunilor sale și ale altor persoane, asupra istoriei comune, asupra culturii neamului, asupra valorilor etern-umane, care se cer bine cunoscute și interiorizate, reactualizate, cercetate și promovate.

Fiecare om, ca membru al societății, face parte dintr-o familie și tinde să-și creeze o familie armonioasă, durabilă. Acest lucru, pur și simplu, îl obligă să participe activ la formarea-consolidarea unui cult al familiei, pe care noi îl concepem ca axat pe *principiile filosofiei practice ce valorifică reflecțiile asupra moralei relațiilor sociale, asupra conduitei, acțiunilor umane și asupra dobândirii fericirii. Filosofia practică înglobează filosofia morală, a cărei problemă fundamentală este aceea a menirii omului în lume* [5, p.127].

Pentru a creiona sarcinile principale ale filosofiei practice a familiei și a înțelege reperele științifice de valorizare a perspectivelor acesteia, pe care le vom transpune în principii, strategii și modele de educație a copiilor în cadrul familiei, vom realiza o analiză succintă a valorilor acesteia.

Filosofia practică, fiind abordată încă în opera lui **Aristotel**, studiază acțiunile, comportamentele umane intenționale și caută să

determine rațiunea practică, adică normele acțiunii, în special, ale acțiunii morale [Apud. 7, p.260]. Ideea dată, formulată și dezvoltată în funcție de epocă, condiții concrete socioculturale și viziuni personale, o putem afla în operele celor mai mari gânditori ai omenirii [2; 6; 11; 12; 13; 15]. Concomitent, o depistăm și în folclorul tuturor popoarelor, în cultura familiei și opiniile multor familiști, contemporani nouă (*mă conduc eu de principiile filosofiei mele...; am filosofia mea...; am o atitudine filosofică față de viață...etc.*). În acest sens, ne rămâne să analizăm relațiile dintre morală, cultură, educație, rațiune practică umană; să precizăm aspectele și influențele filosofiei practice a familiei asupra procesului de perpetuare a valorilor morale prin abordarea educației familiale, mai precis, a formării personalității integrale a copilului.

Pentru a realiza precizările de rigoare, apelăm la chintesența viziunilor cu privire la educație și morală ale lui **Im. Kant**, care ne atenționează asupra faptului că *omul prin firea sa nu este nici bun, nici rău, nu e din fire o ființă morală; el devine astfel atunci când își înalță mintea până la ideile de datorie și de lege. Omul nu ar fi în stare să devină moralicește bun decât cu ajutorul virtuții, adică prin constrângerea exercitată asupra sa însuși*. Pentru aceasta, consideră filosoful, este necesar *de a stabili pretutindeni principiile bune și să știm a le face ca acestea să fie înțelese și admise de copii*, ceea ce reprezintă condiția esențială a educației [6, p. 64-65.]. În continuare observăm că și *educația*, în viziunea lui **Im. Kant**, este axată pe realizarea unor principii practice, deoarece ea *trebuie să-l disciplineze pe om, pentru a împiedica ca instinctele, adică ceea ce este animalic, să nu înăbușe omenescul, atât în omul individual, cât și în omul social*. Totodată, filosoful consideră că *educația trebuie să-l cultive pe om, ținând cont de faptul că cultura include instrucțiunea și diferitele învățături... Mai trebuie urmărit ca omul să dobândească prudență ca să știe a trăi în societatea semenilor săi, astfel încât să se facă iubit și să aibă influență... În sfârșit, trebuie vegheat asupra moralității. Nu este destul ca omul să fie potrivit tuturor felurilor de scopuri, mai trebuie încă să știe a-și face o maximă de a nu alege decât scopuri bune. Scopurile bune sunt acelea care sunt acceptate de fiecare, și, care pot fi, în același timp,*

niște scopuri bune pentru fiecare. Principiile practice, care stau la baza educației, reputatul filosof le reprezintă ca maximele cele mai generale ale acțiunii morale, definindu-le ca propoziții care conțin o determinare generală a voinței omului, care își subordonează mai multe reguli practice. Domeniul practicului este domeniul acțiunii morale, al formelor și valorilor care trebuie să călăuzească viața omului [Ibidem. p. 16-19].

Im. Kant a plasat filosofia practică în centrul construcției filosofice, ulterior rațiunea practică a fost subordonată altor rațiuni: rațiunii istorice în cazul lui **Fr. Hegel**; rațiunii teoretice, în cazul pozitivismului; rațiunii vitale, în cazul filosofiei vieții; rațiunii funcționale, în cazul funcționalismului, menționează **A. Marga** în captivanta sa lucrare *Introducere în filosofia contemporană* (2002), intenționând să atragă atenția asupra faptului că în pofida situației descrise, între rațiunea practică și celelalte tipuri de rațiuni pot exista nu numai raporturi de subordonare, dar și de coordonare, conexiune, complementaritate, uneori chiar de fuziune. Cât n-ar fi de importante tipurile de rațiuni abordate de filosofi și nominalizate de noi, nu putem să ne imaginăm viața separat de acțiunile practice ale omului.

În scopul explicației esenței filosofiei practice a familiei, demonstrării importanței ei pentru educația familială și socială a individului, a conturării reperelor teoretico-aplicative ale acesteia, vom analiza în continuare succint ideile de bază ale unor cercetători ce ne oferă câteva postulate, de la care vom pleca în elaborarea și valorificarea perspectivelor, principiilor și strategiilor de formare a personalității integrale.

Astfel, în lucrarea sa *O teorie a echității* (1970), **J. Rawls** analizează un aspect existențial important al filosofiei practice, *trecerea de la utilitarism la contractualism, promovarea echității*, de care, considerăm noi, are nevoie orice om, familia, viața morală și spirituală a acestora. Este evident că reafirmarea autonomiei valorilor etice fundamentale în contextul umanizării relațiilor sociale, axate pe echitate, în baza cărora se construiește fericirea și viața familială a individului, trece ca un fir roșu prin pedagogia familiei și filosofia practică a acesteia.

J. Rawls propune reluarea *principiului contractualismului*, promovat de **J. Locke**, **J.-J. Rousseau**, **Im. Kant** și consideră că valorificarea practică a acestuia contribuie la responsabilizarea oamenilor, la prosperarea umanității, a libertății adevărate, democratizarea relațiilor sociale. Dezvoltând ideile filosofilor citați anterior, considerăm că valorile și acțiunile morale, echitatea și abordarea filosofică a vieții, reflecțiile asupra vieții și a existenței umane, gândirea de tip pozitiv influențează, într-un mod direct, constituirea și menținerea armoniei în cadrul familiei. *Primul pas, aici, constă în autonomizarea echității, al doilea pas, rezidă în conștientizarea importanței ei, deoarece din echitate derivăm mulțimea regulilor prin care o societate, privită ca asociere a indivizilor, asigură reglarea intereselor în așa fel încât armonia intereselor și conflictul intereselor să fie subordonate unui acord social formal.*

Dacă analizăm conținutul relațiilor, a educației și a funcționalității familiei, observăm consonanța valorică a acestora cu esența concepției lui **J. Rawls**, care *plasează echitatea la cel mai înalt nivel, numind-o structura fundamentală a societății, înțelegă ca artă după care cele mai importante instituții sociale, deci și familia, împart drepturile și îndatoririle fundamentale, precum și rezultatele cooperării sociale.* Nu înzadar, cercetările teoretice și analiza experienței parcurse de cuplurile familiale care au trecut proba timpului, demonstrează că primul și cel mai important aspect, pe care urmează să-l cultivăm prin promovarea filosofiei practice este respectarea *principiului echității*, care asigură abordarea onestă și responsabilă a personalității umane, a normelor morale și a coeziunii familiei.

Oare în construirea unei familii armonioase, putem nega concluzia la care ajunge **J. Rawls** *cu privire la societatea bine organizată, care are la bază două repere interconexe: fiecare individ recunoaște același principiu de echitate și știe că și celălalt face același lucru, iar instituțiile sociale fundamentale satisfac principiul în cauză.* Filosoful ne atenționează că *teoria echității trebuie să stea la baza teoriei deciziei raționale* [11, p.19 - 23].

Dacă ne referim în continuare la analiza funcționalității familiei, apoi observăm fenomenul cunoscut de către cercetători, dar și de familiștii care muncesc asupra optimizării condiției sale de partener familial: cu cât mai mult se prețuiește și se valorifică în familie echitatea, cu atât mai mult raționalitatea deciziilor satisface trebuințele și interesele membrilor ei, obținându-se un acord și înțelegere în relațiile interpersonale, acestea fiind axate pe crearea reală a condițiilor de egalitate și complementaritate, responsabilitate individuală și comună, în același timp.

Un alt postulat de la care plecăm în fundamentarea filosofiei practice a familiei l-am extras din opera lui **M. Riedel**, *Reabilitarea filosofiei practice* (1972), care elucidează relația dintre filosofie și lumea modernă în baza reliefării și argumentării *principiului unității dintre teorie și praxis*, însă *fără înjumătățirea pragmatică a unității, care duce la identificarea praxisului cu acțiunea tehnico-organizatorică și la eludarea specificului interacțiunilor moral-practice*. Filosoful analizează fondarea modului fenomenologico-antropologic de explicare a principiului unității dintre teoreticul și practicul vieții. De fapt, antologia *Reabilitarea filosofiei practice*, reprezintă un *program de filosofie practică* ce are ca finalitate *să valideze normele acțiunii umane*, pentru a răspunde la eterna întrebare *ce trebuie să facem și estimarea, alegerea scopurilor acțiunii* pentru a găsi un răspuns adecvat la întrebarea *cum putem trăi* [12, p.11].

Evident că ideile filosofice expuse și analizate anterior completează ansamblul de idei din domeniul axiologiei educației (Louis Lavelle, 1951; Petre Andrei, 1973; Лихачев Б. Т., 1995; Arnaldo Niskier, 2000; Călin Marin C., 2003; Алексеев П. В., 2004) și noi, din perspectiva acestora, vom aborda filosofia practică a familiei orientând-o spre valorificarea în educație a structurii existențiale eterne, esențializate în idealul clasic de formare a personalității armonioase, a cultivării caracterului integru preocupat de autoperfecționarea continuă.

În contextul vizat, considerăm că merită să facem o paralelă cu *idealul cultural*, expus de **T. Vianu** în lucrarea sa *Filosofia culturii* (1945), care plasează *munca omului ce este izvorul oricărei creații*

valorice, în centrul concepției sale. Pentru **T. Vianu**, omul se cunoaște prin operele și faptele lui, *noi suntem ceea ce faptele noastre sunt*. La interogațiile de tipul *cine suntem și ce trebuie să facem pentru a fi fericiți*, cu certitudine putem răspunde cu cuvintele reputatului filosof, *trebuie să fim activi. Activismul cultural cinstește ființa umană, pe creatorul tuturor bunurilor, definește cultura drept o operă a libertății omenești*. Cultura umană apare la **T. Vianu** ca o *întregire a naturii, ca o umanizare continuă a naturii* [13].

În aceeași ordine de idei, vom insista asupra ideii că filosofia practică a familiei studiază acțiunile morale ce formează cultura acesteia, în care se va educa copilul, care va contribui la promovarea valorilor etice, la consolidarea relațiilor familiale. Filosofia practică a familiei va fi axată pe cercetarea și promovarea familiei ca valoare umană și instituție socială ce educă și pregătește omul pentru umanizarea continuă a naturii sale, pentru reflecții de calitate și asamblarea teoriei cu praxisul moral, *întregirea ei* în ipostaza de a uni armonios doi poli ai genului uman într-un *noi*, într-un tot întreg ce oferă o nouă viață, care reprezintă o valoare eternă pentru perpetuarea vieții pe pământ. Existența omului în contextul *filosofiei practice a familiei* va fi înnobilită prin promovarea *perspectivelor, principiilor, modelelor și strategiilor de construire a fericirii* în baza afirmării de sine în conformitate cu aspirația de autoperfecționare permanentă a membrilor adulți și centrarea lor pe formarea personalității integrale a copilului în consens cu formarea culturii familiale.

În scopul precizării reperelor teoretice ale filosofiei practice a familiei și a susținerii formării culturii familiale, a necesității de autocunoaștere, autoeducație și formare integrală a personalității copilului de către părinți, realizăm o corelare cu teoria lui **K. Rogers**, reprezentant al *psihologiei umaniste*, conform căreia fiecare om posedă aspirații de cizelare și dispune de capacitatea de autoperfecționare. Conceptul central al teoriei lui **K. Rogers** a devenit unul din componentele structurale ale personalității, a **Eu-lui**, ce include reprezentările, ideile, scopurile și valorile, prin intermediul cărora omul se autocaracterizează și își planifică

perspectivele proprii dezvoltării. Concomitent, pledând pentru o educație integrală a copilului în speranță, înțelepciune, optimism, fericire, libertate, abordare pozitivă, morală, conștiință a viitorului, autodeterminare, realizăm o conexiune cu coordonatele și principiile *psihologiei pozitive*, cu cercetările întemeietorilor acesteia: M. Csikszentmihaly (1990); M.E.P. Seligman (2000); J. Gray (2004). Principalele probleme pe care le conștientizează și trebuie să le rezolve fiecare om sunt următoarele: Cine sunt eu? Pentru ce trăiesc? Ce să fac ca să devin cel ce vreau să fiu?

Aceste interogații – probleme nu pot fi soluționate în afara filosofiei practice, adică separat de reflecții, acțiuni, fapte, care sigur că au caracter aplicativ și existențial.

Prin urmare, chipul lui **Eu**, ce se formează ca rezultat al propriei experiențe de viață, exercită o influență puternică asupra percepției altor persoane, a lumii, filosofiei acestora și, desigur, asupra estimărilor pe care le face individul vizavi de propriul comportament și autorealizare.

Conform teoriilor umaniste ale personalității, principala năzuință a omului o reprezintă **autoactualizarea**, care presupune scopul final al dezvoltării personalității, obținerea integrității ei în baza conștientizării și diferențierii depline a calităților sale și a corelării lor cu situația reală de viață. Autoactualizarea presupune sprijinul pe forțele proprii, activizarea lor, prezența opiniei proprii, independente, privind soluționarea principalelor probleme vitale. **A. Maslow** susține că *autoactualizarea reprezintă procesul dezvoltării continue a personalității și capacitatea individului de a realiza practic propriile posibilități* [8].

Dacă analizăm condițiile autorealizării, autoactualizării și particularitățile de comportare în cadrul familiei, apoi ne convingem că autoactualizarea e imposibilă în lipsa analizei filosofice, adică a unei examinări și autoestimări valorice, a cunoașterii reciproce a partenerilor familiari, tendinței spre autocunoaștere a individului și autoperfecționare continuă.

Investigațiile psihologilor, sociologilor și a filosofilor [1; 2; 3; 5, 6; 9; 10; 15] demonstrează că marea majoritate a oamenilor

conștientizează sensul vieții lor cam târziu, unii chiar înainte de plecarea lor în lumea celor dreپți. În tinerețe mult timp și forțe irosim pentru a dobândi și menține o anumită imagine și statut social. Suntem preocupați de goana după bucuriile și plăcerile mari ale vieții, uitând de cele mici, dar atât de importante pentru a ne simți fericiți și a ferici semenii noștri.

Pentru a ne convinge de importanța filosofiei practice în dobândirea fericirii personale și a fericirii familiei noastre, să încercăm un mic experiment. Medităm asupra evenimentelor din viața noastră, le analizăm, ne străduim să le vizualizăm, apreciem și urmărim realizarea perspectivelor vieții. Ne întrebăm, când ultima dată am savurat un răsărit sau asfințit frumos de soare, am privit cerul înstelat, am observat îmbobocirea unei flori, trezirea naturii primăvara, primenirea ei în costumul auriu al toamnei; când ne-am zbunguit, am dansat cu copiii sub ploaie, ne-am jucat cu ei, am discutat, lecturat o carte etc. Cred că răspunsurile vor fi diferite, însă cert este faptul că vor predomina cele negative, urmate de un șir de justificări și motive.

Suntem mândri de realizările noastre în știință, tehnologii informaționale, posedăm cunoștințe și inteligență, dar foarte rar și superficial reflectăm asupra vieții, asupra faptelor noastre, rar și grăbit comunicăm cu părinții noștri, practic nu ne interesăm de sentimentele și grijile copiilor; considerăm normele morale drept principii învechite, substituim cunoașterea prin informare; avem multe posibilități și competențe, dar puțină fericire, libertate adevărată și posedăm un suflet *firav și sărac*.

Nu mai facem planuri de durată, nu aspirăm spre idealuri înalte, ne-am dezvățat a întreține un dialog sincer cu propriul *Eu*.

Foarte frecvent oamenii pun semnul egalității între fericire și bunurile materiale, reducând-o la acapararea unui post prestigios, a unui obiect și uită sau chiar nu știu că fericirea reprezintă o stare deosebită a sufletului, pe care o poți atinge numai atunci când trăiești în conformitate cu scopul vieții, ești orientat spre realizarea potențialului tău, spre autocunoaștere, autoactualizare și perfecționare continuă.

Poți deveni cu adevărat fericit dacă îți vei salva propria viață de haos, invidie, impertinență, rutina unei existențe axate numai pe explorarea valorilor materiale în detrimentul virtuților moral-spirituale.

Cultura civilizației ne convinge că fericirea înseamnă a trăi în armonie cu tine însuși, cu Natura, Universul, Lumea, când te autorealizezi armonios în tripla ipostază: de familist, profesionist și cetățean.

Experiența vieții ne învață: fericirea o poți trăi atunci când depui efort moral, volitiv și intelectual amplu pentru a te realiza în și prin a schimba spre bine existența ta și a celor din jur.

Străduința de a-ți proiecta și realiza calitativ **perspectivele vieții** va constitui una din **strategiile esențiale ale filosofiei practice a familiei și a valorificării fericirii.**

În contextul dat, ne va ajuta tehnica pe care am definit-o ca **reflecție existențială și proiectarea perspectivelor vieții**. Condiția de bază aici rezidă în realizarea unor analize profunde ale realității, ale situației tale în această realitate, ale posibilităților tale, ale condiției tale și în proiectarea perspectivelor proprii vieții conform axelor existențiale propuse:

1. **Realizarea calitativă a funcției de fiu/fică**, ce presupune valorificarea conștientă și armonioasă a relațiilor familiale copii-părinți.

2. **Autocunoașterea, autoperfecționarea continuă și autodirijarea/autoactualizarea**, care solicită de la individ efort și acțiuni sistematice de studiere și optimizare a propriei condiții, a calităților de personalitate.

3. **Realizarea vocației în profesie: devenirea, menținerea și perfecționarea permanentă**, ce va stimula creativitatea și va asigura valorificarea potențialului moral, intelectual, tehnologic, psihofizic, estetic și profesional.

4. **Realizarea calitativă a funcției de familist**, ce presupune crearea unei familii durabile, materializarea idealurilor și aspirațiilor privind dragostea, nașterea și educația copiilor, armonizarea relațiilor conjugale și familiale.

5. Autorealizarea și existența demnă în calitate de cetățean al unui stat concret și al Lumii/Comunității umane ce ne va orienta spre respectarea drepturilor și obligațiilor omului, valorificarea normelor și principiilor moral-etice [3].”

Referințe bibliografice:

1. Caron, G. *Cum să susținem copilul în funcție de temperamentul său la școală și acasă*. București: Didactica Publishing House, 2009.
2. Cristea, S. *Fundamentele științelor educației Teoria generală a educației*. Chișinău: Litera Educațional, 2003.
3. Cuznețov, Larisa. *Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei*. Chișinău: CEP USM, 2008.
4. Cuznețov, Larisa, *Educație prin optim axiologic*. Chișinău: Primex-com S.R.L., 2010.
5. Dewey, J. *Philosophy and Civilization*, Glocester Mass; Peter Smith, 1968.
6. Didier, J. *Larousse. Dicționar de filosofie*. București: Univers Enciclopedic, 1998.
7. Kant, Im. *Tratat de Pedagogie*. Iași: Editura Agora, 1992.
8. Marga, A. *Introducere în filosofia contemporană*. Iași: Polirom, 2002.
9. Maslow, A. *Motivație și personalitate*. București: Editura Trei, 2007.
10. Marin, C. Călin. *Filosofia Educației. Antologie*. București: Aramis, 2001.
11. Morar, E. *Elemente de antropologie psihologică*. Pitești: Editura Universității din Pitești, 1999.
12. Rawls, J. *A Theory of Justice*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1975.
13. Riedel, M. *Rehabilitierung der praktischen Philosophie*. Rombach, Freiburg, 1972.
14. Vianu, T. *Filosofia culturii*, 1945.
15. Алексеев П. В., Панин А. В. *Философия*. 3-е изд., Москва: Проспект, 2004.

PUBLICAȚII ȘTIINȚIFICE ȘI DIDACTICE

1995

1. **Cuznețov, Larisa.** Relațiile „adolescenți-părinți”: (Strategii psihopedagogice de profilaxie a conflictelor la adolescenții preocupați de artă) / Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice. – Ch.: S. n., 1995. – 22 p. – Bibliogr.: p. 21.

1997

2. **Cuznețov, Larisa.** Adolescentul preocupat de artă: (Strategii pedagogice) / Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice. - Ch.: S. n., 1997. – 15 p.

3. **Cuznețov, Larisa.** Intercomunicarea familială. Modalități de soluționare a conflictelor „adolescenți-părinți” / Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice. - Ch.: CEP ASEM, 1997. – 78 p. – Bibliogr.: p. 77.

4. **Cuznețov, Larisa.** Optimizarea intercomunicării familiale „adolescenți-părinți” / Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice. – Ch.: CEP ASEM, 1997. – 19 p. – Bibliogr.: p. 17.

5. Gonciaruc, Svetlana. Adolescentul preocupat de artă. Integrarea lui socială / Svetlana Gonciaruc, **Larisa Cuznețov** // Filosofia educației - imperative, căutări, orientări: simpozionul intern. (11-12 noiembr. 1997) / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”. – Ch.: S. n., 1997. – P. 342-346.

1998

6. **Cuznețov, Larisa.** Aspecte noi în contextul studierii conflictului la adolescenții preocupați de artă / Larisa Cuznețov, Adelina Ștefărtă // Investigații pedagogice și psihologice: culegere de articole științifice ale tinerilor savanți / Inst. de Șt. Pedagogice și

Psihologice; resp. de ed.: Elena Prodan. – Ed. a 3-a. – Ch.: S. n., 1998. – P. 25-30.

7. Cuznețov, Larisa. Fundamente psihopedagogice de profilaxie și soluționare a conflictelor „adolescenți-părinți”: autoref. tz. doct. Specialitatea 13.00.01. – Ped. generală / conducători șt.: Vladimir Guțu, Nicolae Bucun; Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice. – Ch.: CEP ASEM, 1998. – 24 p.

8. Cuznețov, Larisa. Fundamente psihopedagogice de profilaxie și soluționare a conflictelor „adolescenți-părinți”: tz. doct. în pedagogie Specialitatea 13.00.01. – Ped. generală / conducător șt.: Vladimir Guțu, Nicolae Bucun; Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice. – Ch., 1998. – 249 p.

9. Cuznețov, Larisa. Relațiile „adolescenți - părinți” și profilaxia conflictelor / Larisa Cuznețov, Elena Prodan // Investigații pedagogice și psihologice: culeg. de art. șt. ale tinerilor savanți / Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice; resp. de ed.: Elena Prodan. – Ed. a 3-a. – Ch.: S. n., 1998. – P. 136-142.

1999

10. Cuznețov, Larisa. Cu privire la metodologia aplicării aprobării la începutul școlarității / Larisa Cuznețov, Diana Cristofor // Investigații pedagogice și psihologice / Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice. – Ed. a 4-a. – Ch.: S. n., 1999. – P. 17-19. – Bibliogr.: p. 19.

11. Cuznețov, Larisa. Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice în domeniul învățământului preșcolar și primar // Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice în domeniul învățământului preșcolar și primar: realizări, probleme, perspective: materialele conf. științifico-practice internaționale (30 septembrie - 1 octombrie 1999) / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Fac. de Pedagogie; coord.: Petru Jelescu, Ion Guțu, Nicolae Banuh. – Ch.: CEP UPS „Ion Creangă”, 1999. – P. 88-89.

12. Cuznețov, Larisa. Unele aspecte ale relației „Puber-Grup de similitudine-familie” / Larisa Cuznețov, Galina Lozovan // Investigații pedagogice și psihologice / Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice; red.: Elena Prodan. – Ed. a 4-a. – Ch.: S. n., 1999. – P. 6-9. – Bibliogr.: p. 8.

13. Cuznețov, Larisa. Viziune asupra sentimentalizării relațiilor „părinți-copii” // Investigații pedagogice și psihologice / Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice; red.: Elena Prodan. – Ed. a 4-a. – Ch.: S. n., 1999. – P. 3-6. – Bibliogr.: p. 6.

14. Programa analitică a cursului integrat „Pedagogie preșcolară și școlară” / elab.: **Larisa Cuznețov**, N. Nițuleac; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. Pedagogia Învățământului Primar. – Ch., 1999. – 40 p. – Bibliogr.: p. 17, 34-39.

15. Programa analitică a cursului opțional „Diagnosticarea și corecția relațiilor de familie” / elab.: **Larisa Cuznețov**; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. Pedagogia Învățământului Primar. – Ch., 1999. – 10 p. – Bibliogr.: p. 8-9.

16. Programa analitică a cursului opțional „Pedagogia colaborării” / elab.: **Larisa Cuznețov**; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. Pedagogia Învățământului Primar. – Ch., 1999. – 8 p. – Bibliogr.: p. 6-7.

17. Programa analitică „Pedagogia generală” / elab.: **Larisa Cuznețov**; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. Pedagogia Învățământului Primar. – Ch., 1999. – 16 p. – Bibliogr.: p. 13-15.

2000

18. Cuznețov, Larisa. Etica educației familiale / coord.: N. Bucun, V. Guțu; Inst. de Șt. Pedagogice și Psihologice. – Ch.: ASEM, 2000. – 298 p. – Bibliogr.: p. 289-297. - ISBN 9975-75-068-0.

19. Cuznețov, Larisa. Profilaxia conflictelor familiale copii-părinți (vârsta preșcolară) // Perspective și tendințe moderne în educația și instruirea copiilor din grupele pregătitoare (5-7 ani): ghidul educatorului / coord.: Stela Cemortan; Inst. de Șt. ale Educației. - Ch.: IȘE, 2000. - Vol. 1. - P. 29-32.

20. Cuznețov, Larisa. Reflecții asupra raportului familie-scoală // Conferință științifică jubiliară: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău la 60 de ani (10-11 oct. 2000): rez. comunic. / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”; coord.: Nicolae Banuh. - Ch.: S. n., 2000. - P. 116-119.

21. Cuznețov, Larisa. Unele aspecte privind familia și valorile educative // Conceptul creștin de educație – idealul românilor de pretutindeni / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândăcanu; red.: Valentina Cozmescu. - Ch.: S. n., 2000. - Vol. 2. - P. 88-90. - Bibliogr.: p. 90.

22. Dragostea, viața, familia: ghid pentru profesori / elab. sub cond.: Joon Ho Seuk; coord.: Otilia Stamatina; select. și adapt.: Lidia Granaci, Miron Granaci, **Larisa Cuznețov** [et al.]. - Ch.: Epigraf, 2000. - 312 p. - Bibliogr.: p. 306-307. - ISBN 9975-903-15-0.

2001

23. Cuznețov, Larisa. Activitatea pedagogică și etica profesională / Larisa Cuznețov, Viorica Dodică // Probleme actuale ale științelor umanitare: analele șt. ale doctoranzilor și competitorilor / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”; coord.: Nicolae Banuh. - Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2001. - P. 280-283. - Bibliogr.: p. 283.

2002

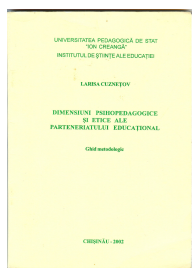
24. Cuznețov, Larisa. Aprobarea educației morale de către părinți / Larisa Cuznețov, Diana Cristofor // Dimensiunea spirituală a

comportamentului civilizat. Concepte. Repere teoretice și practice. Opinii / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândâcanu. – Ch.: S. n., 2002. – P. 129-130.

25. Cuznețov, Larisa. Diferențierea rolurilor parentale // Studii GENDER. – 2002. – Nr 2/6. – P. 20-21.

26. Cuznețov, Larisa. Dimensiunea etică a educației familiale // Dimensiunea spirituală a comportamentului civilizat. Concepte. Repere teoretice și practice. Opinii / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândâcanu. – Ch.: S. n., 2002. – P. 240-245. – Bibliogr.: p. 245.

27. Cuznețov, Larisa. Dimensiunea psihopedagogică a relațiilor adolescenți-părinți // Didactica Pro... – 2002. – Nr 2(12). – P. 40-44. - Bibliogr.: p. 44.

28. Cuznețov, Larisa. Dimensiuni psihopedagogice și etice ale parteneriatului educațional: ghid metodologic / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Inst. de Șt. ale Educației. – Ch.: Tipogr. UPS „Ion Creangă”, 2002. – 107 p. – Bibliogr.: p. 105-107. – ISBN 9975-921-24-8.

29. Cuznețov, Larisa. Orientarea prospectivă și potențialul formativ al cursului „Filosofia educației” // Probleme ale științelor socio-umane și modernizării învățământului: conf. șt. anuală a Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă” (20-21 martie 2002): rez. ale comunic. / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. – Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2002. - Vol. 1. - P. 187-190. – Bibliogr.: p. 190.

30. Programa analitică a cursului „Metodica predării disciplinelor pedagogice” (pentru instituțiile superioare de învățământ) / elab.: **Larisa Cuznețov**; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. Pedagogia Învățământului Primar. – Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2002. – 28 p.

2003

31. Cuznețov, Larisa. Abordarea sistemică a procesului educațional în contextul dublei orientări: pentru societate și pentru familie // Calitatea și caracterul prospectiv al procesului educațional: tezele conf. șt. - practice int. a profesorilor și studenților consacrate jubileului de 10 ani de la înființarea Asociației Instituțiilor de Învățământ “Univers-Moldova”, 16 mai 2003 / resp. de ediție: Svetlana Goncearuc. - Ch.: Univ. de Limbi Moderne și Business Internațional, 2003. - Vol. 1. – P. 120-122.

32. Cuznețov, Larisa. Bariere în comunicare // Eu și Universul meu: o cale spre dragoste / William Haines, Myra Stanecki-Kozlovski, Dorothy Kolomeisky, Ana Bzhiska; coord. al ed. în limba rom.: Otilia Stamatîn. – Ch.: F. Ed.-Poligr. „Tipogr. Centrală”, 2003. – P. 26-27.

33. Cuznețov, Larisa. Conflictele familiale prin prisma autoactualizării // Calitatea și caracterul prospectiv al procesului educațional: tezele conf. șt. - practice int. a profesorilor și studenților consacrate jubileului de 10 ani de la înființarea Asociației Inst. de Învățământ “Univers-Moldova”, 16 mai 2003 / resp. de ediție: Svetlana Goncearuc. – Ch.: Univ. de Limbi Moderne și Business Internațional, 2003. - Vol. 1. – P. 129-130.

34. Cuznețov, Larisa. Contribuția familiei la evaluarea nivelului de dezvoltare a copilului la debutul școlarității // Evaluarea la debutul școlarității (abordări inovatoare) / coord.: S. Cemortan, red.: A. Guțu; Inst. de Șt. ale Educației. – Ch.: IȘE, 2003. – P. 95-99.

35. Cuznețov, Larisa. Dimensiunea psihopedagogică a educației în familie prin intermediul familiei și pentru familie // Calitatea și caracterul prospectiv al procesului educațional: tezele conf. șt. - practice int. a profesorilor și studenților consacrate jubileului de 10 ani de la înființarea Asociației Inst. de Învățământ “Univers-Moldova”, 16 mai 2003 / resp. de ediție: Svetlana Gonciaruc. - Ch.: Univ. de Limbi Moderne și Business Internațional, 2003. – Vol. 1. - P. 131-132.

36. Cuznețov, Larisa. Modelul tehnologic de profilaxie și soluționare a conflictelor familiale între adolescenți și părinți // Tehnologii educaționale moderne / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândâcanu. – Ch.: Centrul Ed.-Poligr. al UPS „Ion Creangă”, 2003. – Vol. 6: Standarde curriculare. - P. 90-102. – Bibliogr.: p. 102.

37. Cuznețov, Larisa. Reflecții privind educația: familia și școala // Univers Pedagogic. – 2003. – Număr semnal. – P. 63-65. – Bibliogr.: p. 65.

38. Cuznețov, Larisa. Relațiile dintre adolescenți și părinți // Eu și Universul meu: o cale spre dragoste / William Haines, Myra Stanecki-Kozlovski, Dorothy Kolomeisky, Ana Bzhiska; coord. al ed. în lb. rom.: Otilia Stamatina. – Ch.: F. Ed.-Poligr. „Tipogr. Centrală”, 2003. – P. 101-103.

39. Cuznețov, Larisa. Responsabilitatea familiei și comunității față de persoana cu dizabilități / Larisa Cuznețov, A. Racu, M. Povorozniuc // Vocea părinților. – Ch.: Ruxanda, 2003. – Partea a 7-a: Parteneriat. Familie – Copil – Specialist – Comunitate. - P. 28-35.

40. Cuznețov, Larisa. Tipuri de familie și stilul intercomunicării familiale // Eu și Universul meu: o cale spre dragoste / William Haines, Myra Stanecki-Kozlovski, Dorothy Kolomeisky, Ana Bzhiska; coord. al ed. în lb. rom.: Otilia Stamatina.

– Ch.: Firma editorial-poligrafică Tipografia Centrală, 2003. – P. 128-129.

41. Кузнецов, Лариса. Воспитание для семьи и культуры // Формирование самостоятельной, ответственной, творческой личности в условиях непрерывного образования: программа и материалы X науч.-практ. конф. учителей, работающих в системе непрерыв. Образования, 12 апр. 2003 г. – Харьков: Изд-во НУА, 2003. – С. 66-67.

42. Кузнецов, Лариса. Интегрирующая роль педагогической культуры семьи во взаимодействии поколений // Этнопсихологические и социокультурные процессы в современном обществе: материалы международной научной конф., 18-20 сент. 2003 г. / Инст. Психологии РАН, Инст. этнологии и антропологии РАН. – Балашов: Изд-во „Николаев”, 2003. – С. 172-174.

2004

43. Cuznețov, Larisa. Abordarea educației pentru familie în contextul noilor educații // Univers Pedagogic. – 2004. – Nr 4 – P. 13-19. – Bibliogr.: p. 19.

44. Cuznețov, Larisa. Activitatea cu părinții care au în îngrijire copii cu dizabilități / Larisa Cuznețov, Aurelia Racu // Vocea părinților. – Ch.: Ruxanda, 2004. – Partea a 8-a: Calitatea vieții. - P. 39-42.

45. Cuznețov, Larisa. Dimensiunea etică a parteneriatului educațional familie-grădiniță-școală // Univers Pedagogic. – 2004. – Nr 2 – P. 49-52. – Bibliogr.: p. 52.

46. Cuznețov, Larisa. Educația pentru familie: curriculum / Inst. de Șt. ale Educației, Univ. Ped. de Stat “Ion Creangă”. Ch.: Museum, 2004. – 280 p. – Bibliogr.: p. 276-280. – ISBN 9975-906-91-5.

47. Cuznețov, Larisa. Educația pentru familie în contextul problematicei lumii contemporane // Imperativele educației în preșcolaritate / Inst. de Șt. ale Educației. – Ch.: S. n., 2004. – Partea 2: Educația cognitiv-verbală. - P. 81-84. – Bibliogr.: p. 84.

48. Cuznețov, Larisa. Etica comportamentului și a relațiilor copii-părinți în cadrul familiilor dezintegrate // Dezvoltarea psihosocială a copiilor în familiile dezintegrate din Republica Moldova: materialele conf., 30 sept., 2004 / coord. progr.: Viorica Goraș-Postică. – Ch.: Pro Didactica, 2004. – P. 27-32. – Bibliogr.: p. 32.

49. Cuznețov, Larisa. Etosul pedagogic al familiei: cultură și educație prin valori // Educația morală, etică și spirituală în contemporaneitate: materialele conf. șt., ed. a 8-a / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândăcanu. – Ch.: Sirius SRL, 2004. – P. 87-90. – Bibliogr.: p. 90.

50. Cuznețov, Larisa. Familia și studierea comportamentului socio-afectiv al copilului la debutul școlarității // Imperativele educației în preșcolaritate / Inst. de Șt. ale Educației. – Ch.: S. n., 2004. – Partea 1: Educația socio-afectivă. - P. 104-107. – Bibliogr.: p. 107.

51. Cuznețov, Larisa. Filosofia educației: ghid metodologic / Larisa Cuznețov, Nicolae Banuh; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. Ch.: Centrul Ed.-Poligr. al UPS „Ion Creangă”, 2004. – 232 p. – Bibliogr.: p. 228-230. – ISBN 9975-921-44-2.

52. Cuznețov, Larisa. Filosofia educației pentru familie // Probleme ale științelor socio-umane și modernizării învățământului: conf. șt. anuală a Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă” (17-18 martie 2004): rez. ale comunic. / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”; coord.: Nicolae Banuh. - Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2004. - Vol. 1. - P. 88–92. - Bibliogr.: p. 92.

53. Cuznețov, Larisa. Istoria dezvoltării învățării limbilor moderne asistate de calculator / Larisa Cuznețov, Nadejda Boceagov // Probleme ale științelor socio-umane și modernizării învățământului: conf. șt. anuală a Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă” (17-18 mar. 2004): rez. ale comunic. / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”; coord.: Nicolae Banuh. - Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2004. - Vol. 2. - P. 300–303.

54. Cuznețov, Larisa. Modelul pedagogic al educației pentru familie // Intellectus. – 2004. – Nr 4. – P. 59-63. – Bibliogr.: p. 63.

55. Cuznețov, Larisa. Personalitatea profesorului specializat în domeniul educației pentru familie // Concepte și strategii de dezvoltare a învățământului contemporan: materialele conf. șt. int., Chișinău, 19-20 noiembrie 2004 / Univ. de Stat din Tiraspol, Fac. Pedagogie; coord.: Vasile Panico, Valentina Botnari, Valeriu Plângău. – Ch.: S. n., 2004. – P. 276-280. – Bibliogr.: p. 280.

56. Cuznețov, Larisa. Principiile de eficientizare a educației pentru cetățenie / Larisa Cuznețov, Tatiana Racu // Probleme ale științelor socio-umane și modernizării învățământului: conf. șt. anuală a Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă” (17-18 martie 2004): rez. ale comunic. / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”; coord.: Nicolae Banuh. - Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2004. - Vol. 1. - P. 92–98. - Bibliogr.: p. 98.

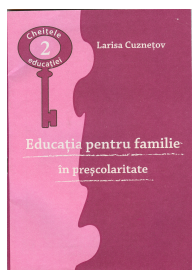
57. Cuznețov, Larisa. Relația valoare-educație: valorile ca scop și mijloc eficient de educație / Larisa Cuznețov, Nicolae Banuh // Educația morală, etică și spirituală în contemporaneitate: materialele conf. șt., ed. a 8-a / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândâcanu. – Ch.: Sirius SRL, 2004. – P. 26-32. – Bibliogr.: p. 32.

58. Cuznețov, Larisa. Spre o cultură a păcii / Larisa Cuznețov, Carolina Dumitru // Probleme ale științelor socio-umane și

modernizării învățământului: conf. șt. anuală a Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă” (17-18 martie 2004): rez. ale comunic. / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”; coord.: Nicolae Banuh. - Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2004. - Vol. 2. - P. 303–306.

59. Educație pentru toleranță. Sugestii de elaborare a unui curs pentru diriginți / Viorica Goraș-Postică, Pavel Cerbușcă, Larisa Cuznețov [et al.] // Didactica Pro... – 2004. – Nr 4. – P. 10.

2005

60. Cuznețov, Larisa. Educația pentru familie în preșcolăritate: curriculum. Ghid metodic / coord.: S. Cemortan; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. – Ch.: Stelpart, 2005. – 64 p. – (Seria “Cheițele educației”; 2). – Bibliogr.: p. 58-62. - ISBN 9975 921-159-0.

61. Cuznețov, Larisa. Educația pentru familie prin prisma discursului politic și al celui religios // Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău la 65 de ani: conf. șt. jubiliară, 20-21 sept. 2005: rez. comunic. / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. – Ch.: S. n., 2005. – Vol. 1. - P. 8-12. – Bibliogr.: p. 12.

62. Cuznețov, Larisa. Esența stilului educativ familial și autoritatea parentală // Aspecte psihopedagogice ale curriculumului de educație a părinților în Republica Moldova: conf. șt.-practică int., apr. 2003, Chișinău / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”; coord.: Otilia Stamatini, Victoria Gonța. – Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2005. – P. 277-283. – Bibliogr.: p. 283.

63. Cuznețov, Larisa. Etica manifestării relațiilor părinți-copii în cadrul familiei în dificultate // Univers Pedagogic. – 2005. – Nr 1(5). – P. 46-50. – Bibliogr.: p. 50.

64. Cuznețov, Larisa. Fundamente teoretice și metodologice ale educației pentru familie: tz. doct. hab. Specialitatea 13.00.01. – Pedagogie generală / consultant șt.: Virgil Mândâcanu; Univ. de Stat din Moldova. – Ch.: CEP USM, 2005. – 358 p.

65. Cuznețov, Larisa. Modelul pedagogic integrativ al personalității profesorului de etică familială // Tehnologii educaționale moderne / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândâcanu. – Ch.: Centrul Ed.-Poligr. al UPS „Ion Creangă”, 2005. – Vol. 7: De la standarde curriculare la competențe profesionale. - P. 102-112. – Bibliogr.: p. 112.

66. Cuznețov, Larisa. Parteneriatul familie-școală și socializarea copilului / Larisa Cuznețov, Carolina Calaraș // Univers Pedagogic. – 2005. – Nr 1(5). – P. 13-16. – Bibliogr.: p. 16.

2006

67. Cuznețov, Larisa. Cultură și educație pentru familie: ethosul pedagogic al familiei // Promovarea artei și culturii europene prin educație: lucrările conf. int., 29 oct. 2005 / Univ. Dunărea de jos; col. red.: E. Păun, L. Șoitu. – Galați: Ed. Fundației Univ. Dunărea de jos, 2006. – P. 89-96.

68. Cuznețov, Larisa. Educația pentru familie din perspectiva antropologiei pedagogice // Artă și educație artistică. – 2006. – Nr 2-3. – P. 70–81. – Bibliogr.: p. 81.

69. Cuznețov, Larisa. Educația pentru familie prin prisma parteneriatului educațional // Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova: ediție jubiliară. Seria „Științe socioumanistice” / coord.: Raisa Crețu; red. șef: Gheorghe Rusnac. – Ch.: CEP USM, 2006. – Vol. 3. - P. 414-420. – Bibliogr.: p. 419.

70. Cuznețov, Larisa. Formarea activismului civic în cadrul educației familiale // Alternativa XXI. - 2006. – Nr 1(16). - P. 3-4.

71. Cuznețov, Larisa. Harta rețelei educative // Alternativa XXI. - 2006. – Nr 1(16). - P. 19.

72. Cuznețov, Larisa. Managementul imaginii în activitatea dirigintelui / Carolina Calaraș, Larisa Cuznețov // Conferința științifică internațională “Învățământul superior și cercetarea – piloni ai societății bazate pe cunoaștere” dedicată jubileului de 60 ani ai Universității de Stat din Moldova, 28 sept. 2006: rez. comunic. / Univ. de Stat din Moldova; com. org.: G. Rusnac, P. Gaugaș, P. Chetruș [et al.]; resp. ed.: T. Bulimaga. – Ch.: CEP USM, 2006. – Vol. 1: Științe Socioumanistice. - P. 438-439. – Bibliogr.: p. 439.

73. Cuznețov, Larisa. Paradigma educației pentru familie în contextul problematicii lumii contemporane // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2006. – Nr 1(12). – P. 48-53. – Bibliogr.: p. 53.

74. Cuznețov, Larisa. Paradigma educației pentru familie în contextul pedagogiei postmoderne // Învățământul superior – tendințe spre modernitate: materialele conf. șt. int. Chișinău, 27-28 sept. 2006 / Univ. de Stat din Moldova, Cat. de Științe ale Educației; col. red.: Vl. Guțu, E. Muraru, O. Dandara [et al.]. – Ch.: CEP USM, 2006. – P. 292-303. – Bibliogr.: p. 303.

75. Cuznețov, Larisa. Tendințe de reconfigurare a modelelor de educație în familie, prin familie și pentru familie // Bioetica, Filosofia, Economia și Medicina în strategia de asigurare a securității umane: materialele conf. a XI-a șt. int., 6-7 martie 2006 / red. șt.: Teodor N. Țirdea; Univ. de Stat de Medicină și Farmacie “Nicolae Testemițanu” din Rep. Moldova, Cat. Filosofie și Bioetică. – Ch.: C.E.-P. “Medicină”, 2006. – P. 162-168. – Bibliogr.: p. 167-168.

2007

76. Curriculumul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1-7 ani) în Republica Moldova / A. Bolboceanu, L.

Cuznețov, S. Cemortan [et al.]; Inst. de Științe ale Educației. – Ch.: S. n., 2007. – 48 p.

77. Cuznețov, Larisa. Axiologia educației: curriculum disciplinar al cursului opțional / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. de Științe ale Educației. – Ch.: S. n., 2007. – 8 p. - Bibliogr.: p. 8.

78. Cuznețov, Larisa. Câteva reflecții despre noi și migrație // Didactica Pro... - 2007. - Nr 5-6 (45-46). - P. 4.

79. Cuznețov, Larisa. Cultura familiei: autocunoașterea, autoperfecționarea și conflictul interior // Studia Universitatis. Seria: Științe ale Educației. – 2007. – Nr 5. - P. 106-111. – Bibliogr.: p. 111.

80. Cuznețov, Larisa. Cultură și optim familial: arta înțelegerii și educației copilului de la naștere pînă la școală // Didactica Pro... - 2007. - Nr 3-4 (43-44). - P. 61-66. - Bibliogr.: p. 66.

81. Cuznețov, Larisa. Curriculum disciplinar al cursului Pedagogia experimentală / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. de Științe ale Educației. – Ch.: S. n., 2007. – 8 p. - Bibliogr.: p. 7-8.

82. Cuznețov, Larisa. Educația și consilierea părinților: curriculum disciplinar al cursului opțional / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. Științe ale Educației. – Ch.: S. n., 2007. – 12 p. - Bibliogr.: p. 10-12.

83. Cuznețov, Larisa. Filosofia educației și pedagogia creștină: curriculum disciplinar al cursului / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. de Științe ale Educației. – Ch.: S. n., 2007. – 12 p. - Bibliogr.: p. 11-12.

84. Cuznețov, Larisa. Jocul copilului și cultura educației familiale: ghid pentru părinți, psihologi și educatori / Inst. de Științe ale Educației. - Ch.: CEP USM, 2007. - 185 p. - Bibliogr.: p. 182-184. - ISBN 978-9975-70-119-8.

85. Cuznețov, Larisa. Parteneriatul educativ: familie – grădiniță – școală – comunitate și ecologia dezvoltării copilului // Problematika educației în mileniul III: național, regional, european: comunic. la simpoz. șt. int., 2-3 noiem. 2006: (Jubileu de 65 de ani de la fondare) / Inst. de Șt. ale Educației; coord.: Nelu Vicol; red.: Aliona Paniș, Anastasia Guțu. - Ch.: S. n., 2007. - P. 55-62. - Bibliogr.: p. 62.

86. Cuznețov, Larisa. Pedagogia corecțională: curriculum disciplinar al cursului opțional / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. de Științe ale Educației. - Ch.: S. n., 2007. - 9 p. - Bibliogr.: p. 8-9.

87. Cuznețov, Larisa. Proiectarea și elaborarea tehnologiei moderne educaționale la educația pentru familie // Tehnologii educaționale moderne / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. “Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”. - Ch.: S. n., 2007. - Vol. 8: Proiectarea și elaborarea tehnologiilor didactice. - P. 60-86. - Bibliogr.: p. 86.

88. Cuznețov, Larisa. Reflecții educația prospectivă în contextul filosofiei educației / Larisa Cuznețov, Nicolae Banuh // Rolul științelor filosofice în formarea viitorilor pedagogi / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Cat. Științe Filosofice și Economice; coord. și red. șt.: S. Roșca. - Ch.: S. n., 2007. - P. 20-32.

89. Cuznețov, Larisa. Sistemul educației pentru familie în contextul problematicii lumii contemporane // Problematika educației în mileniul III: național, regional, european: comunicări la simpoz. șt.

int., 2-3 noiem. 2006: (Jubileu de 65 de ani de la fondare) / Inst. de Științe ale Educației; coord.: Nelu Vicol. – Ch.: S. n., 2007. - P. 379–385. - Bibliogr.: p. 385.

90. Cuznețov, Larisa. Strategii de aplicare a jocului în educația familială a copilului de vârstă școlară mică // Studia Universitatis. Seria: Științe ale Educației. – 2007. – Nr 5. - P. 101-105. – Bibliogr.: p. 105.

91. Cuznețov, Larisa. Unele tendințe de reconfigurare epistemologică a pedagogiei și cercetarea pedagogică în postmodern // Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului: conf. șt. anuală a Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă” (14-15 martie 2007) / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”; coord.: N. Banuh. - Ch.: S. n., 2007. - Vol. 1. - P. 52–56. - Bibliogr.: p. 56.

92. De la Creangă moștenire: Ion Creangă – scriitor, pedagog, povestitor / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. “Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; concepț., red. coord.: Virgil Mândâcanu, rec.: **Larisa Cuznețov**. – Ch.: Pontos, 2007. – 160 p. – ISBN 978-9975-102-36-0.

2008

93. Curriculumul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1-7 ani) în Republica Moldova / Aglaida Bolboceanu, Stela Cemortan, Eugen Coroi, **Larisa Cuznețov** [et al.]; Inst. de Științe ale Educației. – Ed. a 2-a. – Ch.: Cartier educațional, 2008. – 96 p. – (Ajută-l să crească om mare). – Bibliogr.: p. 91-96. - ISBN 978-9975-79-479-4.

94. Cuznețov, Larisa. Calitatea și abordarea prospectivă a procesului educațional în formarea inițială a cadrelor didactice // Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice în domeniul învățământului preșcolar și primar: materialele conf. șt.-practice int. (15-16 mai 2008) / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. - Ed. a 2-a. - Ch.: UPS „Ion Creangă”, 2008. - P. 21-22. - Bibliogr.: p. 22.

95. Cuznețov, Larisa. Cultura relațiilor familiale: educația copiilor și condiția părinților în cadrul familiilor temporar dezintegrate. Strategii și tehnologii // Tehnologii educaționale moderne în contextul formării culturii învățării / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândăcanu. - Ch.: Pontos, 2008. - Vol. 9. - P. 78-94. - Bibliogr.: p. 94.

96. Cuznețov, Larisa. Dimensiunea psihopedagogică și optimul educațional al procesului de formare a colectivului de elevi în învățământul preuniversitar / Larisa Cuznețov, Carolina Calaraș // Studia Universitatis. Seria: Științe ale Educației. – 2008. – Nr 9(19). - P. 18-30. – Bibliogr.: p. 30.

97. Cuznețov, Larisa. Educația copilului prin prisma umanismului și democratizării relațiilor familiale // Prin ortodoxie și umanism spre reintegrarea Moldovei (Materialele Conf. Științifico-Teologice, 2008) / Biserica ortodoxă din Moldova, Biserica „Sf. Cuvioasa Parascheva”, Asociația „Pentru Demnitatea Umană”; red. resp.: Ion Mereuță. – Ch.: Chișinău-Prim, 2008. - P. 146-152. - Bibliogr.: p. 152.

98. Cuznețov, Larisa. Relația pedagog-elev-părinte: tendințe, perspective, cultură și optim educațional // Didactica Pro... - 2008. - Nr 4-5 (50-51). - P. 48-52. - Bibliogr.: p. 52.

99. Cuznețov, Larisa. Societatea educativă: tendințe de reconfigurare și calitate a educației în contextul parteneriatului familie – școală – comunitate / Larisa Cuznețov, Eleonora Gonciar // Schimbarea Paradigmei în Teoria și Practica Educațională: mater. conf. șt. int., 2008, Chișinău / Univ. de Stat din Moldova, Fac. Psihologie și Științe ale Educației; coord.: Vladimir Guțu, Carolina Platon, Otilia Dandara. – Ch.: CEP USM, 2008. – Vol. 2. – P. 247-251. – Bibliogr.: p. 251.

100. Cuznețov, Larisa. Teoria și metodologia cercetării pedagogice // Pedagogie: Curricula cicl. I, licență: specializarea Pedagogie și limba engleză / coord.: M. Cojocaru, I. Ilașcu; Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. – Ch.: Centrul Ed.-Poligr. al UPS „Ion Creangă”, 2008. – P. 42-49. – Bibliogr.: p. 48-49.

101. Cuznețov, Larisa. Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. - Ch.: CEP USM, 2008. - 624 p. - Bibliogr.: p. 607-624. - ISBN 978-9975-70-717-6.

102. Educația copiilor prin jocuri: ghid metodologic pentru cadrele didactice din instituțiile preșcolare și clasele primare / S. Cemortan, J. Racu, **L. Cuznețov** [et al.]; Inst. de Științe ale Educației. – Ch.: Stelpart, 2008. – 144 p. – (Seria “Cheițele educației”). - Bibliogr.: p. 141-143. – ISBN 978-9975-9866-4-9.

103. Куррикулум по воспитанию детей раннего и дошкольного возраста (1-7 лет) в Республике Молдова / Аглаида Болбочяну, Стелла Чемортан, Еуджен Корой, **Лариса Кузнецов** [и др.]; Инст. Пед. наук. – 2-е изд. – Chișinău: Cartier educațional, 2008. – 108 p. – (Ajută-l să crească om mare). – Bibliogr.: p. 102-107. - ISBN 978-9975-79-480-0.

2009

104. Cuznețov, Larisa. Competențe și acțiuni parentale aplicate în educația familială a adolescenților cu accentuări de caractere / Larisa Cuznețov, Daniela Răduț // Studia Universitatis. Seria: Științe ale Educației. – 2009. – Nr 9(29). - P. 122-135. – Bibliogr.: p. 134-135.

105. Cuznețov, Larisa. Educația pentru familie și un mod demn de viață: aspecte pedagogice și filosofice // Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului: conf. șt. anuală

a Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă” (24-25 februarie 2009) / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. - Ch.: S. n., 2009. - Vol. 1. - P. 84-90. - Bibliogr.: p. 90.

106. Cuznețov, Larisa. Metodologia instruirii centrate pe student în contextul condițiilor de optimizare a aplicării metodelor real-active în formarea inițială a cadrelor didactice / Larisa Cuznețov, Ludmila Papuc, Ileana Bălan // Studia Universitatis. Seria: Științe ale Educației. – 2009. – Nr 9(29). - P. 17-36. – Bibliogr.: p. 35-36.

107. Cuznețov, Larisa. Psihologia sănătății ca domeniu științific de fundamentare și valorificare a conduitelor pro-sănătate în contextul educației pentru sănătate a liceenilor / Larisa Cuznețov, Liliana Apostol Stanica // Studia Universitatis. Seria: Științe ale Educației. – 2009. – Nr 9(29). - P. 101-121. – Bibliogr.: p. 121.

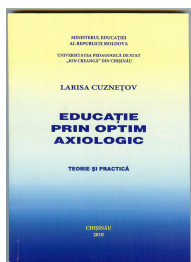
2010

108. Atelierul de lucru „Curriculum psihologic universitar: standarde europene pentru asigurarea autonomiei libertății în educație” (cond.: **Larisa Cuznețov**) // Tehnologii educaționale moderne. Paradigma umanistă subiect-subiect al managementului culturii învățării: materialele conf. șt. teoretico-practice, Chișinău, apr. 2010 / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândăcanu. – Ch.: „Garamond-Studio” SRL, 2010. – P. 101-139. – ISBN 978-9975-4104-4-1.

109. Cuznețov, Larisa. Activitățile cu părinții privind educația pentru familie (EF) // Alternativa XXI. - 2010. – Nr 4 (28). - P. 5-10.

110. Cuznețov, Larisa. Axiologia educației familiale: aspecte filosofice și pedagogice de cultivare a copilului prin intermediul valorificării eficiente a timpului liber și a modului demn de viață // Studia Universitatis. Seria: Științe ale Educației. – 2010. – Nr 9(39). - P. 67-81. – Bibliogr.: p. 80-81.

111. Cuznețov, Larisa. Cultură și educație: ethosul pedagogic al familiei și tendințe filosofice de reconfigurare și formare a unui mod demn de viață // Tehnologii educaționale moderne. Paradigma umanistă subiect-subiect al managementului culturii învățării: materialele conf. științifice teoretico-practice, Chișinău, aprilie 2010 / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândâcanu. – Ch.: „Garamond-Studio” SRL, 2010. – P. 92-100. – Bibliogr.: p. 100.

112. Cuznețov, Larisa. Educație prin optim axiologic: Teorie și practică / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”. – Chișinău: S. n., 2010. – 160 p. – Bibliogr.: p. 157-159. – ISBN 978-9975-4073-2-8.

113. Cuznețov, Larisa. Fundamente și strategii de valorificare a relației școală – familie – comunitate în contextul formării imaginii instituției de învățământ în mediul rural / Larisa Cuznețov, Mariana Zaharia // Studia Universitatis. Seria: Științe ale Educației. – 2010. – Nr 5(35). - P. 25-29. – Bibliogr.: p. 29.

114. Cuznețov, Larisa. Timpul liber ca valoare și prioritate a autoeducației, formării și autoperfecționării personale în cadrul familiei: repere teoretice, strategii și tehnologii // Tehnologii educaționale moderne în contextul formării culturii învățării / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă”, Lab. „Bazele tehnologiei și măiestriei pedagogice”; coord.: Virgil Mândâcanu. - Ch.: “Garamond-Studio”, 2010. – Vol. 10. - P. 122-146. – Bibliogr.: p. 146.

115. Dumitru, Carolina. Modelul tehnologic al învățării prin cooperare a limbii engleze la treapta învățământului primar / Carolina Dumitru, **Larisa Cuznețov** // Studia Universitatis. Seria: Științe ale Educației. – 2010. – Nr 9(39). - P. 185-191. – Bibliogr.: p. 191.

116. Metodologia proiectării procesului educației la copii de 3-5 ani în instituțiile preșcolare / Stela Cemortan, Jana Racu, **Larisa Cuznețov** [et al.]; Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Științe ale Educației. – Ch.: Inst. de Științe ale Educației, 2010. – 122 p. – Bibliogr.: p. 122. – ISBN 978-9975-9691-1-6.

2011

117. Imperativele restructurării sistemului educației preșcolare din Republica Moldova / Stela Cemortan, Jana Racu, **Larisa Cuznețov** [et al.] // Univers Pedagogic. – 2011. – Nr 1. – P. 58-62. – Bibliogr.: p. 62.

LOISIR

Eu despre mine

Mă consider fericită, împlinită, deoarece m-am realizat în toate rolurile sociale pe care le poate deține o femeie: în calitate de fiică, soție, mamă, bunică și profesie.

Semenii mă iubesc și mă stimează, consideră că sunt harnică, atentă, duioasă; mă numesc “cea mai bună gospodină”.

Poziția civică: optez pentru democratizarea societății, promovez valorile familiale, ajut persoanele în dificultate, care au nevoie de consiliere și susținere morală.

Sunt adeptă a actelor de caritate, colaborez de mulți ani cu orfeline, grădinițe de copii, școli, licee.

În timpul liber citesc, scriu versuri, fac notițe; experimentez la bucătărie; mă izolez deseori pentru a comunica cu natura.

Am deprinderea de a-mi planifica și analiza acțiunile și activitățile. Agenda mea “cunoaște” totul: regimul și volumul meu de muncă, succesele și insuccesele; remușcărilor, durerile și bucuriile, planurile de viitor.

Iubesc natura, cred în Dumnezeu, respect oamenii și mă strădui să-i ajut cu ce pot; comunic frecvent cu copiii – mă interesează felul lor de a gândi.

Am o prietenă devotată de 32 de ani, pe care o stimez mult și cu care nu ne-am certat nici odată.

Credo al vieții mele: grăbește-te să faci bine.

Poezii

Reflecția adolescentului

Sunt la cea mai complicată vârstă
Am încă multe de'nvățat,
dar tare m-am cam săturat; să fiu tot timpul educat;
să fiu sever evaluat; notat și tot certat:
 că n-am citit,
 rău m-am gândit,
 am rezolvat greșit;
n-am soveste, nu-mi dau silința și nu-mi formează de loc voința;
 nu mă gândesc la viitor și caut des calculator;
mă port urât, sunt impulsiv sau anxios, nervos, timid, țepos,
 orgolios, posed comportament necuvios!
 De fapt în viața socială
 mă orientez mai sigur, nu mai stau la îndoială,
dar încă în realitate – mai am nevoie de loialitate, susținere
 morală,
 și mult mi-i frică de brutalitate, desconsiderări,
 sarcasm și tare îmi doresc să cresc,
Să fiu mai calm, atent, independent și responsabil,
 Să manifest cultură, entuziasm,
Să fiu original, prudent, amabil și mai puțin conflictual.
Statutul meu e unul dificil, dar tare mă mai vreau util,
 Să nu mai fiu considerat copil!

Visul preadolescentului

Eu sunt un om,
 o personalitate unică
 în continuă formare, dezvoltare –
Un preadolescent în plină socializare și identificare.
Mă aseamăn cu un pom,
 la care mugurii îmbobocesc, iar părinții mei,
 tot încă mă mai dădăcesc.

Nu cred în mine, nu mă stimulează;
Când le convine – mă fac mic sau mare, și numai uneori sau
rareori,
mă fac amic!
Eu am o viață dificilă, mă tem că nu va fi utilă, eu trec acum
prin faza caricaturală
și tare mă mai tem de plictiseală,
Mă simt încă confuz și deseori primesc refuz de la părinți,
colegi și pedagogi,
ce mă consideră și mă numesc încăpăținat,
iar uneori chiar tare dureros îmi zic descreerat,
sau mai subtil – neadecvat.
Eu mă opun, le fac în ciudă, dar îi iubesc pe toți, cu toate că îmi
zic prea des, nimic nu poți, ești leneș, dur, obraznic...
Desigur nu mai sunt deja atât de inocent, însă nu sunt un
individ impertinent;
Sunt încă un copil, mai mare decât
Cel din clasele primare, însă mai mic,
Decât acel din cele liceale...
Vreau atenție, umor fin și acceptare,
aștept colaborare și nu muștrare;
îndrumare și numai un pic de alinare,
încredere, înțelegere, compasiune,
iubire, atașament necondiționat
și nici de cum nu am nevoie
de sâcâială, presiune, frustrare, stres, agresiune.
Doresc securizare și un comportament
adult corect, plin de respect, răbdare
și nu unul despotice, distorsionat.
Visez să fiu tratat cu calmitate, omenie
și multă responsabilitate;
Să mi se ofere o anumită autonomie, libertate,
Să nu fiu nici odată ignorat, jignit, bătut sau desconsiderat.
Tare vreau să am părinții lângă mine,
Să nu se certe, să trăiască în pace, armonie,
Să am în preajma mea modele demne de urmat

Și niște adulți ce vor veni cu un sfat, un dialog deschis și
motivată,
Să mă învețe prin fapte bune și povețe,
axate pe încredere, colaborare, conduită centrată pe valori și
exersări de multe, multe, multe ori!
Atunci voi crește mare, în viitor –
voi deveni onest, modest, deștept, voios și credincios,
voi fi o bucurie pentru toți, un patriot, un familist, un
bun profesionist,
un optimist, un om duios, adevărat și un mare
umanist!

Femeia și bărbatul

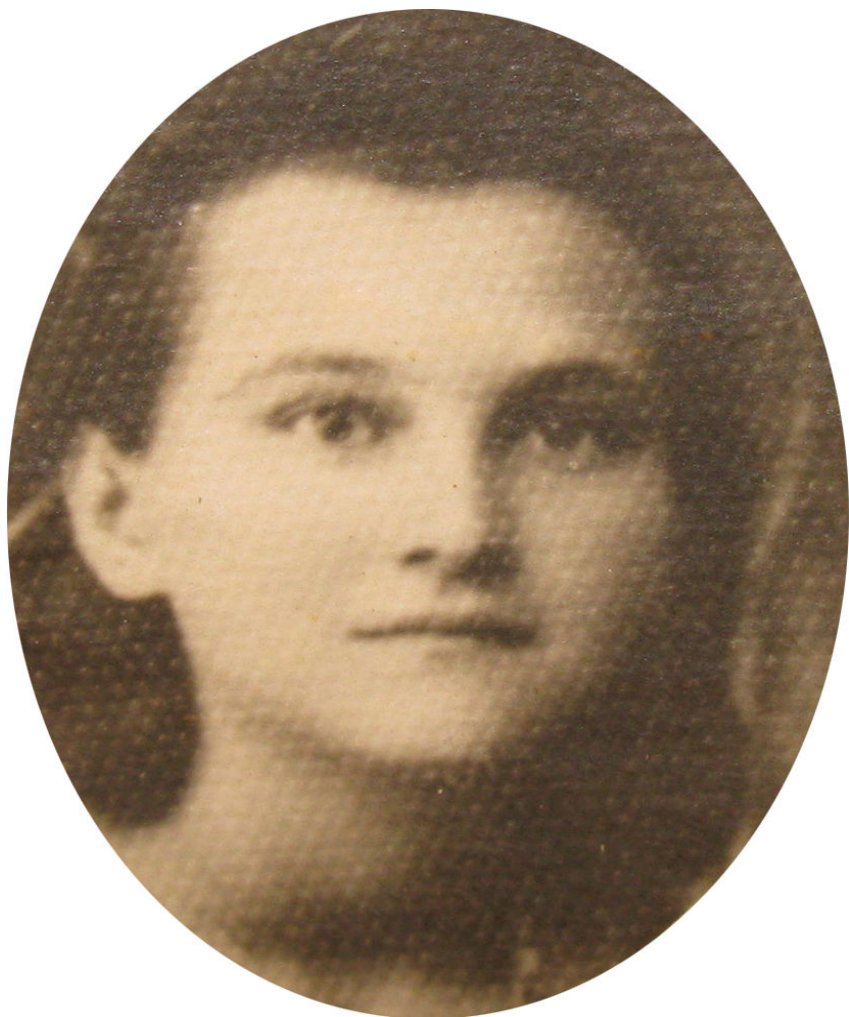
Femeia și bărbatul,
tandem de gen și sex opus
dar foarte aproape...
Cântat de întreaga omenire,
Considerat de la începuturi
Până în prezent
un mare și faimos miracol,
Care mai este încă-n devenire! ...
Ce se perindă în eternitate,
Prin dăruire, dragoste, feminitate, bărbăție, curaj, maternitate,
Perpetuarea genului uman și a sublimului roman!
Romanul veșnic pământesc de la Adam și Eva a pornit,
Și, mare zarvă-n cer și lume a stârnit...
Dar țineți minte:
Dumnezeu femeia a creat
Nu din capul acestui bărbat pentru ca să-l stăpânească,
Nu din membrele inferioare pentru a fi călcată în picioare,
Ci dinspre inimă, cu onoare,
Dintr-o coastă, o parte de sub brațul puternic, protector,
Încât să meargă iubitori alături amândoi,
Pe drumul vieții plin de surprize, amor, dar și de multe nevoi,
Bucurându-se de clipele plăcute în doi...

Să fim frumoase, iubitoare,
Căldură să elucidăm,
Să naștem, creștem și să educăm bărbați adevărați!

Dedicație Doamnei Callo Tatiana

Pedagogia transprezentă – o abordare
originală, influentă,
prospectivă, omniprezentă...
O autoare rafinată, excelentă,
centrată pe valori, care reprezintă adevăratele comori;
pe axiologie, epistemologie
Ce analizează cercetarea științifică în pedagogie,
Orientându-ne spre o reflecție și
introspecție ordonată în educație, ontologie, și, desigur că
în filologie;
Cogniție, reconstrucție din interior a personalității
pentru a ne axa
pe valorile vieții și
metacogniției;
pentru ca profesorul-manager
să se simtă mai leger,
să nu promoveze o viziune tunel.
... Ne bucurăm că avem
în comunitatea științifică
un cercetător, filosof și formator de vocație,
Ne bucurăm că savurăm
o femeie frumoasă, în toate
armonioasă, pe care o tratăm cu multă admirație
ce are grijă permanentă
de abordarea integrativă prudentă
a științei într-un spațiu kantian,
pe care o realizează an de an
într-un mod profund uman.

FILE DIN ALBUMUL VIETII

Mama – Gaidar-Secieru Vera

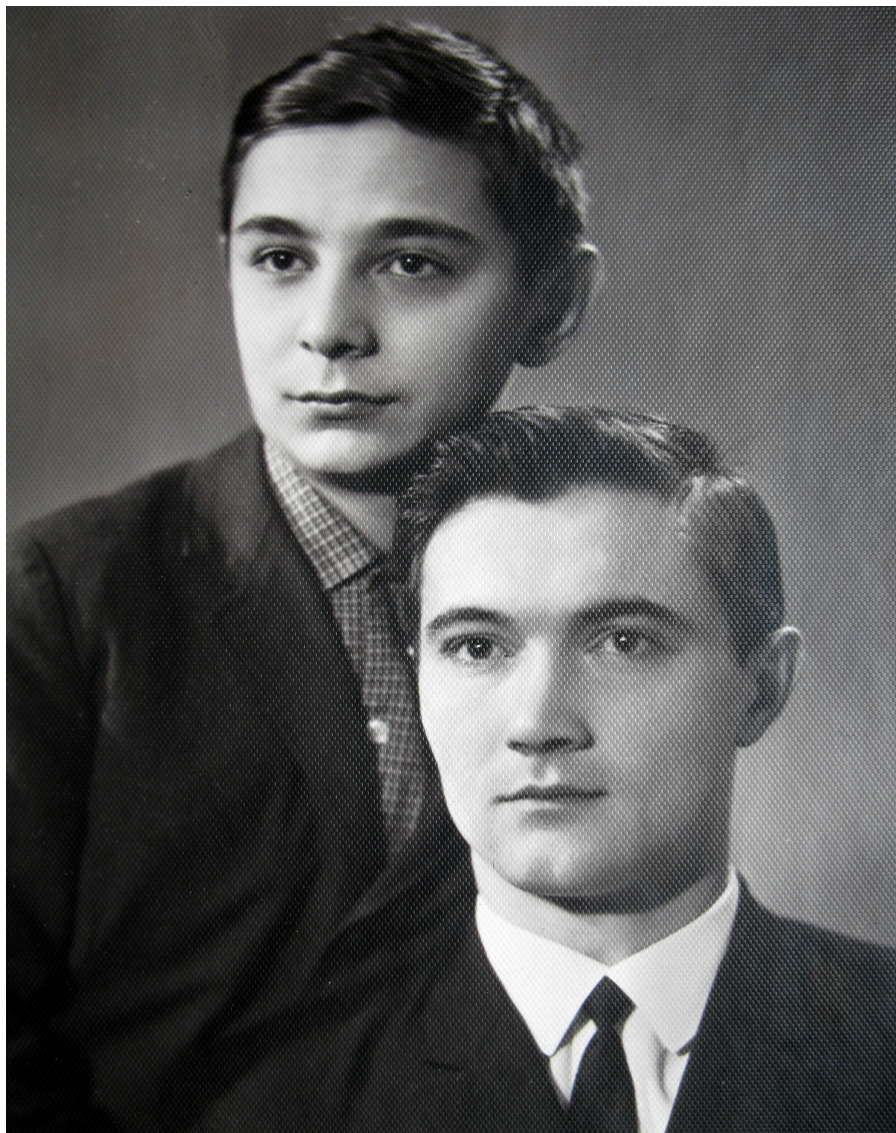
**1949. Familia Secieru. Mămica Vera, tăticul Leonid, bunica
Papateodoru-Gaidar Maria / mama mamei, fratele mai mare
Constantin**

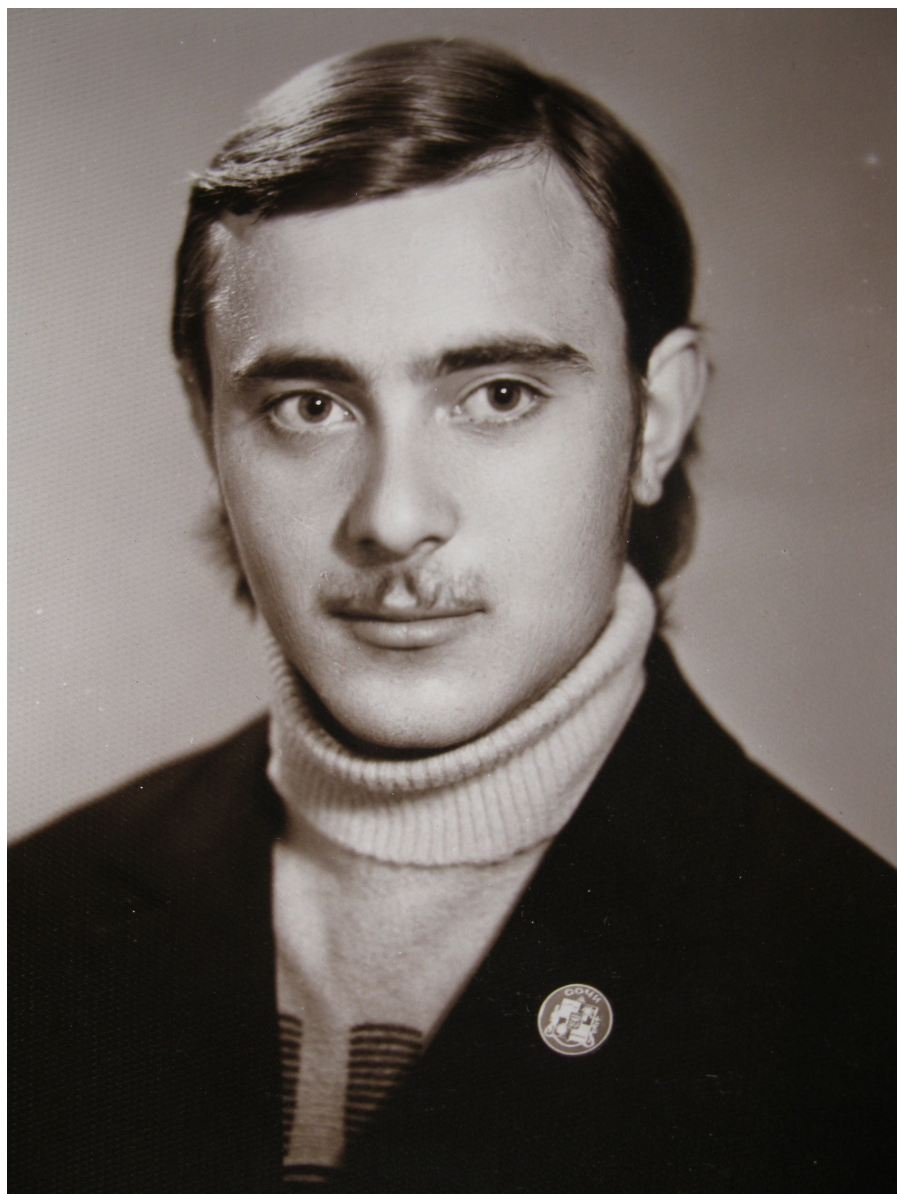
1952. Larisa la un an de zile

1970. Larisa – absolventă a Școlii de Medicină

Frații – Constantin și Vitalie Secieru

Fratele Mihail Secieru

1993. Familia Cuznețov cu fiica Carolina și nepotul Alexandru la un an de zile

Larisa și Iurie Cuznețov

2000. Fiica Carolina și nepotul Alexandru

2011. Alexandru Calaraș, nepotul

1994. Larisa Cuznețov în mijlocul studenților Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”

1998. Susținerea tezei de doctor în pedagogie

2000. Larisa Cuznețov la Conferința Științifică Internațională în problemele familiei, Marea Britanie, Londra

2002. Larisa Cuznețov prezintă Republica Moldova la o stagiere în Danemarca

2004. Larisa Cuznețov – un epizod de lucru asupra tezei de doctor habilitat

2005. Susținerea tezei de doctor habilitat

Larisa Cuznețov după susținerea tezei de doctor habilitat

Larisa Cuznețov - un epizod de redactare a unui studiu științific

INDEX DE NUME

- Apostol Stanica, Liliana 107
Banuh, Nicolae 11, 20, 23, 51, 52, 53, 56, 58, 88, 91
Bălan, Ileana 106
Bolboceanu, Aglaida 76, 93
Botnari, Valentina 55
Bucun, Nicolae 7, 8, 18
Bulimaga, T. 72
Bzhiska, Ana 32, 38, 40
Calaraș, Carolina 66, 72, 96
Cemortan, Stela 19, 34, 76, 93, 102, 116, 117
Cerbușcă, Pavel 59
Chetruș, P. 72
Cojocaru, M. 100
Coroi, Eugen 93
Cozmescu, Valentina 21
Crețu, Raisa 69
Cristofor, Diana 10, 24
Cuznețov, Larisa 1-40, 43-102, 104-117
Dandara, Otilia 74, 99
Dodică, Viorica 23
Dumitru, Carolina 58, 115
Gaugaș, P. 72
Goncear, Eleonora 99
Goncearuc, Svetlana 5, 31, 33, 35
Gonța, Victoria 62
Goraș-Postică, Viorica 48, 59
Granaci, Lidia 22
Granaci, Miron 22
Guțu, Anastasia 34, 85
Guțu Ion 11
Guțu, Vladimir 7, 8, 18, 74, 99
Haines, William 32, 38, 40
Ilașcu, I. 100
Jelescu, Petru 11
Kolomeisky, Dorothy 32, 38, 40
Lozovan, Galina 12
Mândăcanu, Virgil 21, 24, 26, 36, 49, 57, 64, 65, 92, 95, 108, 111, 114
Mereuță, Ion 97
Muraru, E. 74
Nițuleac, N. 14
Panico, Vasile 55
Paniș, Aliona 85
Papuc, Ludmila 106
Păun, E. 67
Platon, Carolina 99
Plângău, Valeriu 55
Povorozniuc, M. 39
Prodan, Elena 6, 9, 12, 13
Racu, Aurelia 39, 44
Racu, Jana 102, 116, 117
Răduț, Daniela 104
Roșca, S. 88
Rusnac, Gheorghe 69, 72
Seuk, Joon Ho 22
Stamatin, Otilia 22, 32, 38, 40, 62
Stanecki-Kozlovski, Myra 32, 38, 40
Șoitu, L. 67
Ștefărtă, Adelina 6
Țârdea, Teodor N. 75
Vicol, Nelu 85, 89

Zaharia, Mariana 113
Болбочяну, Аглаида 103
Корой, Еуджен 103
Кузнецов, Лариса 41, 42, 103
Чемортан, Стела 103

INDEX DE TITLURI

Abordarea educației pentru familie în contextul noilor educații.....	43
Abordarea sistemică a procesului educațional în contextul dublei orientări: pentru societate și pentru familie.....	31
Activitatea cu părinții care au în îngrijire copii cu dizabilități.....	44
Activitatea pedagogică și etica profesională.....	23
Activitățile cu părinții privind educația pentru familie (EF).....	109
Adolescentul preocupat de artă. Integrarea lui socială.....	5
Adolescentul preocupat de artă (Strategii pedagogice).....	2
Aprobarea educației morale de către părinți.....	24
Aspecte noi în contextul studierii conflictului la adolescenții preocupați de artă.....	6
Atelierul de lucru „Curriculum psihologic universitar: standarde europene pentru asigurarea autonomiei libertății în educație”.....	108
Axiologia educației: curriculum disciplinar al cursului opțional.....	77
Axiologia educației familiale: aspecte filosofice și pedagogice de cultivare a copilului prin intermediul valorificării eficiente a timpului liber și a modului demn de viață.....	110
Bariere în comunicare.....	32
Calitatea și abordarea prospectivă a procesului educațional în formarea inițială a cadrelor didactice.....	94
Câteva reflecții despre noi și migrație.....	78
Competențe și acțiuni parentale aplicate în educația familială a adolescenților cu accentuări de caractere.....	104
Conflictele familiale prin prisma autoactualizării.....	33
Contribuția familiei la evaluarea nivelului de dezvoltare a copilului la debutul școlarității.....	34
Cu privire la metodologia aplicării aprobării la începutul școlarității.....	10
Cultura familiei: autocunoașterea, autoperfecționarea și conflictul interior.....	79
Cultura relațiilor familiale: educația copiilor și condiția părinților în cadrul familiilor temporar dezintegrate. Strategii și tehnologii.....	95

Cultură și educație: ethosul pedagogic al familiei și tendințe filosofice de reconfigurare și formare a unui mod demn de viață...	111
Cultură și educație pentru familie: ethosul pedagogic al familiei....	67
Cultură și optim familial: arta înțelegerii și educației copilului de la naștere pînă la școală.....	80
Curriculum disciplinar al cursului Pedagogia experimentală.....	81
Curriculumul educației copiilor de vîrstă timpurie și preșcolară (1-7 ani) în Republica Moldova 2007.....	76
Curriculumul educației copiilor de vîrstă timpurie și preșcolară (1-7 ani) în Republica Moldova 2008.....	93
De la Creangă moștenire: Ion Creangă – scriitor, pedagog, povestitor.....	92
Diferențierea rolurilor parentale.....	25
Dimensiunea etică a educației familiale.....	26
Dimensiunea etică a parteneriatului educațional familie-grădiniță-școală.....	45
Dimensiunea psihopedagogică a educației în familie prin intermediul familiei și pentru familie.....	35
Dimensiunea psihopedagogică a relațiilor adolescenți-părinți.....	27
Dimensiunea psihopedagogică și optimul educațional al procesului de formare a colectivului de elevi în învățământul preuniversitar...	96
Dimensiuni psihopedagogice și etice ale parteneriatului educațional: ghid metodologic.....	28
Dragostea, viața, familia: ghid pentru profesori.....	22
Educația copiilor prin jocuri: ghid metodologic pentru cadrele didactice din instituțiile preșcolare și clasele primare.....	102
Educația copilului prin prisma umanismului și democratizării relațiilor familiale.....	97
Educația pentru familie: curriculum.....	46
Educația pentru familie din perspectiva antropologiei pedagogice...	68
Educația pentru familie în contextul problematicii lumii contemporane.....	47
Educația pentru familie în preșcolaritate: curriculum. Ghid metodic.....	60
Educația pentru familie prin prisma discursului politic și al celui religios.....	61

Educația pentru familie prin prisma parteneriatului educațional.....	69
Educația pentru familie și un mod demn de viață: aspecte pedagogice și filosofice.....	105
Educația și consilierea părinților: curriculum disciplinar al cursului opțional.....	82
Educație pentru toleranță. Sugestii de elaborare a unui curs pentru diriginți.....	59
Educație prin optim axiologic: Teorie și practică.....	112
Esența stilului educativ familial și autoritatea parentală.....	62
Etica comportamentului și a relațiilor copii-părinți în cadrul familiilor dezintegrate.....	48
Etica educației familiale.....	18
Etica manifestării relațiilor părinți-copii în cadrul familiei în dificultate.....	63
Etosul pedagogic al familiei: cultură și educație prin valori.....	49
Familia și studierea comportamentului socio-afectiv al copilului la debutul școlarității.....	50
Filosofia educației: ghid metodologic.....	51
Filosofia educației pentru familie.....	52
Filosofia educației și pedagogia creștină: curriculum disciplinar al cursului.....	83
Formarea activismului civic în cadrul educației familiale.....	70
Fundamente psihopedagogice de profilaxie și soluționare a conflictelor „adolescenți-părinți”: autoref. tz. doct.....	7
Fundamente psihopedagogice de profilaxie și soluționare a conflictelor „adolescenți-părinți”: tz. doct. în pedagogie.....	8
Fundamente și strategii de valorificare a relației școală – familie – comunitate în contextul formării imaginii instituției de învățământ în mediul rural.....	113
Fundamente teoretice și metodologice ale educației pentru familie: tz. doct. hab.....	64
Harta rețelei educative.....	71
Imperativele restructurării sistemului educației preșcolare din Republica Moldova.....	117
Intercomunicarea familială. Modalități de soluționare a conflictelor „adolescenți-părinți.....	3

Istoria dezvoltării învățării limbilor moderne asistate de calculator.	53
Jocul copilului și cultura educației familiale: ghid pentru părinți, psihologi și educatori.....	84
Managementul imaginii în activitatea dirigintelui.....	72
Metodologia instruirii centrate pe student în contextul condițiilor de optimizare a aplicării metodelor real-active în formarea inițială a cadrelor didactice.....	106
Metodologia proiectării procesului educației la copii de 3-5 ani în instituțiile preșcolare.....	116
Modelul pedagogic al educației pentru familie.....	54
Modelul pedagogic integrativ al personalității profesorului de etică familială.....	65
Modelul tehnologic al învățării prin cooperare a limbii engleze la treapta învățământului primar.....	115
Modelul tehnologic de profilaxie și soluționare a conflictelor familiale între adolescenți și părinți.....	36
Optimizarea intercomunicării familiale „adolescenți-părinți”.....	4
Orientarea prospectivă și potențialul formativ al cursului „Filosofia educației”.....	29
Paradigma educației pentru familie în contextul pedagogiei postmoderne.....	74
Paradigma educației pentru familie în contextul problematicii lumii contemporane.....	73
Parteneriatul educativ: familie – grădiniță – școală – comunitate și ecologia dezvoltării copilului.....	85
Parteneriatul familie-școală și socializarea copilului.....	66
Pedagogia corecțională: curriculum disciplinar al cursului opțional.....	86
Personalitatea profesorului specializat în domeniul educației pentru familie.....	55
Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice în domeniul învățământului preșcolar și primar.....	11
Principiile de eficientizare a educației pentru cetățenie.....	56
Profilaxia conflictelor familiale copii-părinți (vârsta preșcolară).....	19
Programa analitică a cursului integrat „Pedagogie preșcolară și școlară”.....	14

Programa analitică a cursului „Metodica predării disciplinelor pedagogice” (pentru instituțiile superioare de învățământ).....	30
Programa analitică a cursului opțional „Diagnosticarea și corecția relațiilor de familie”.....	15
Programa analitică a cursului opțional „Pedagogia colaborării”.....	16
Programa analitică „Pedagogia generală”.....	17
Proiectarea și elaborarea tehnologiei moderne educaționale la educația pentru familie.....	87
Psihologia sănătății ca domeniu științific de fundamentare și valorificare a conduitelor pro-sănătate în contextul educației pentru sănătate a liceenilor.....	107
Reflecții asupra raportului familie-școală.....	20
Reflecții educația prospectivă în contextul filosofiei educației.....	88
Reflecții privind educația: familia și școala.....	37
Relația pedagog-elev-părinte: tendințe, perspective, cultură și optim educațional.....	98
Relația valoare-educație: valorile ca scop și mijloc eficient de educație.....	57
Relațiile „adolescenți-părinți” (Strategii psihopedagogice de profilaxie a conflictelor la adolescenții preocupați de artă).....	1
Relațiile „adolescenți - părinți” și profilaxia conflictelor.....	9
Relațiile dintre adolescenți și părinți.....	38
Responsabilitatea familiei și comunității față de persoana cu dizabilități.....	39
Sistemul educației pentru familie în contextul problematicei lumii contemporane.....	89
Societatea educativă: tendințe de reconfigurare și calitate a educației în contextul parteneriatului familie – școală – comunitate.....	99
Spre o cultură a păcii.....	58
Strategii de aplicare a jocului în educația familială a copilului de vârstă școlară mică.....	90
Tendințe de reconfigurare a modelelor de educație în familie, prin familie și pentru familie.....	75
Teoria și metodologia cercetării pedagogice.....	100

<p> Timpul liber ca valoare și prioritate a autoeducației, formării și autoperfecționării personale în cadrul familiei: repere teoretice, strategii și tehnologii..... </p>	114
<p> Tipuri de familie și stilul intercomunicării familiale..... </p>	40
<p> Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei..... </p>	101
<p> Unele aspecte ale relației „Puber-Grup de similitudine-familie”..... </p>	12
<p> Unele aspecte privind familia și valorile educative..... </p>	21
<p> Unele tendințe de reconfigurare epistemologică a pedagogiei și cercetarea pedagogică în postmodern..... </p>	91
<p> Viziune asupra sentimentalizării relațiilor „părinți-copii”..... </p>	13
<p> Воспитание для семьи и культуры..... </p>	41
<p> Интегрирующая роль педагогической культуры семьи во взаимодействии поколений..... </p>	42
<p> Куррикулум по воспитанию детей раннего и дошкольного возраста (1-7 лет) в Республике Молдова..... </p>	103